

INIMENE JA KESKKOND 2007

Muutused elanike keskkonnateadvuses 1994-2007

Säästva Eesti Instituut, SEI Tallinn
Turu-uuringute AS

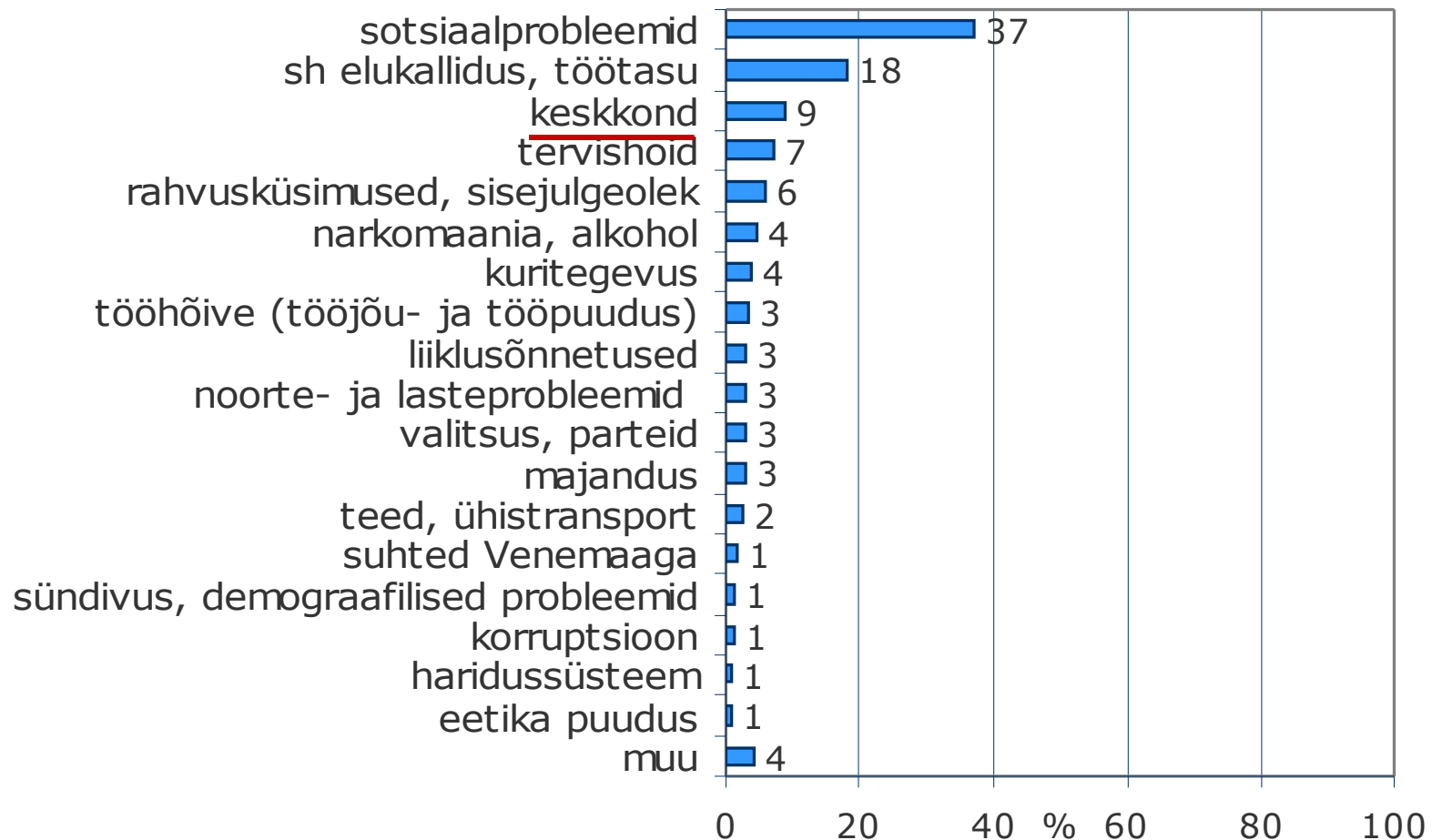
Piret Kuldna, Hella Kaldaru

Alateemad:

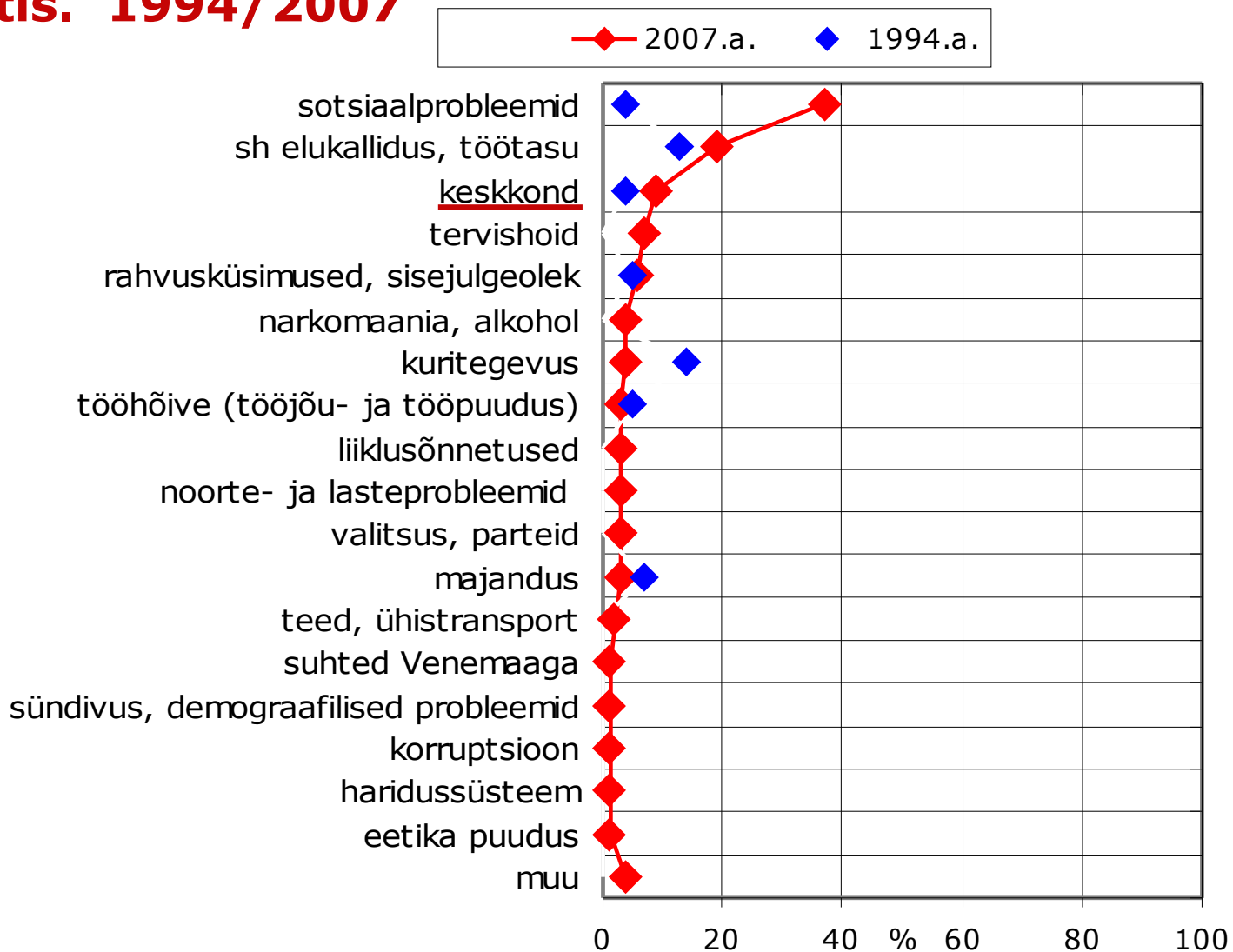
- ❖ 1. Keskkonnaprobleemid
- ❖ 2. Keskkonnaseisund
- ❖ 3. Keskkond ja inimese tervis
- ❖ 4. Keskkond ja poliitika
- ❖ 5. Keskkond ja majandus
- ❖ 6. Keskkonnahoidlik tarbija
- ❖ 7. Keskkond meedias

1. Kõige olulisem täna lahendamist vajav probleem Eestis – spontaansed vastused. Kõik küsitletud n=1003

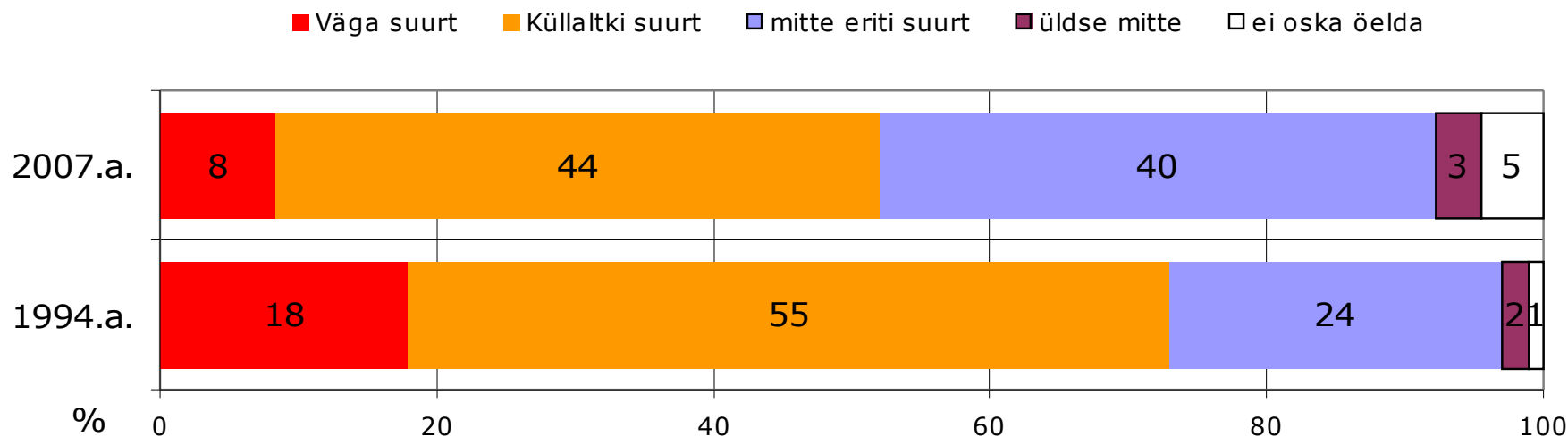
Detailsemalt oli kõige enam juttu prügiga, veega, metsaga, õhuga seonduvast.

Kõige olulisem täna lahendamist vajav probleem Eestis. 1994/2007

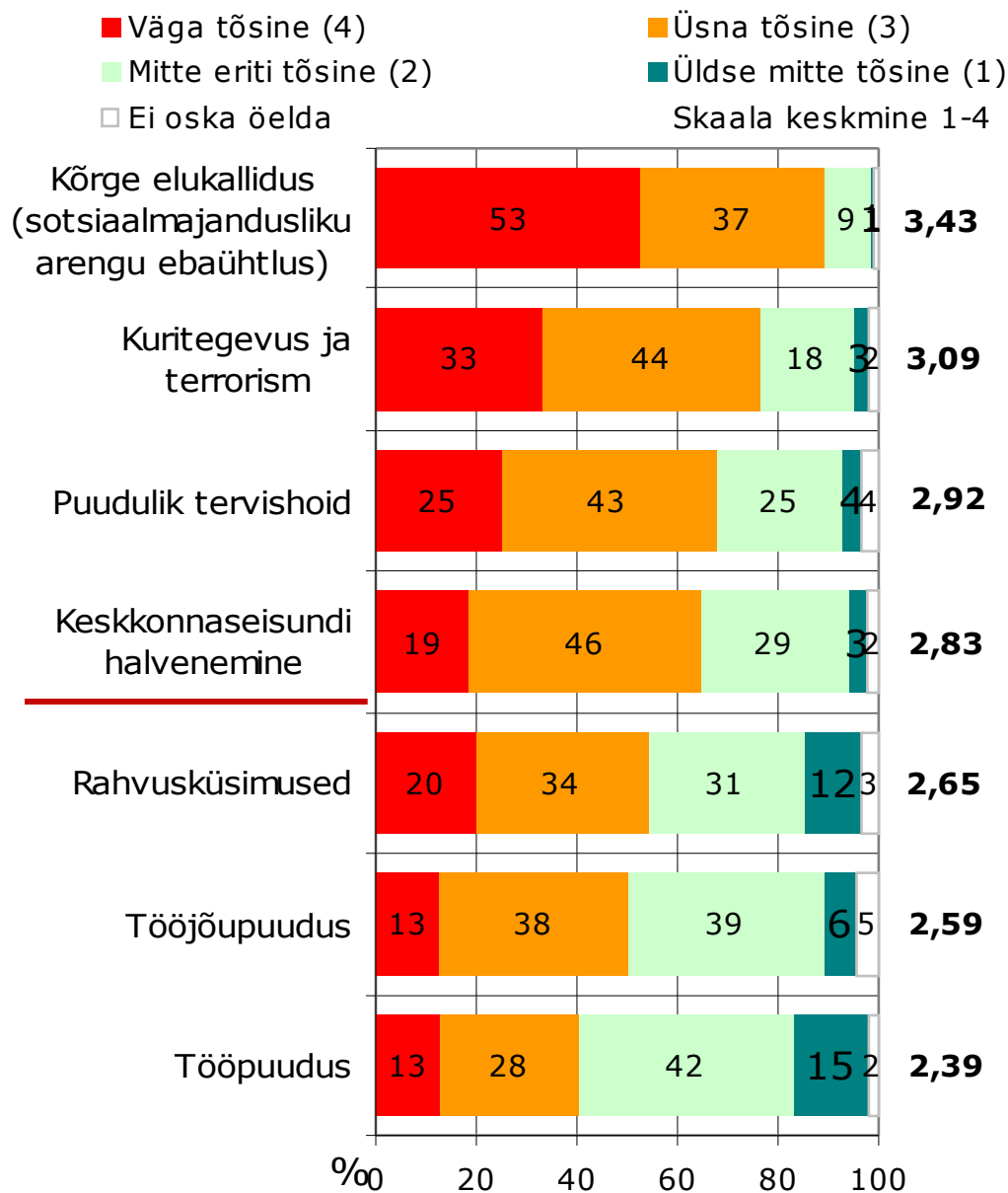
Esikohal: 1994 – kuritegevus, 2007 – sotsiaalprobleemid

2. Kuivõrd tuntakse isiklikult muret keskkonna- probleemide pärast? Kõik küsitletud n=1003

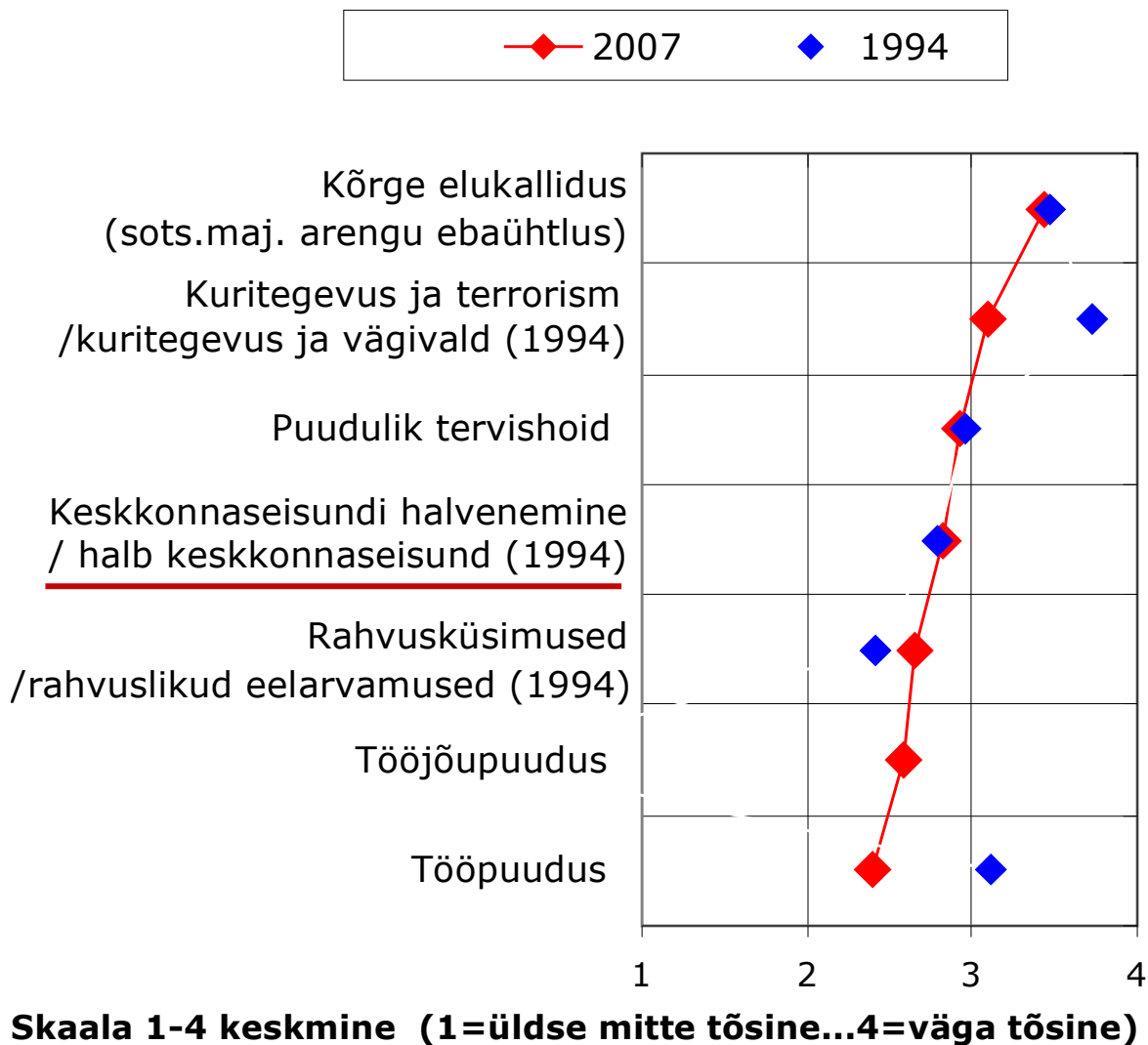

Kuigi keskkonnaprobleemide olulisust üldiselt tunnetati veidi teravamalt kui 1994. a., tundis isiklikku muret selle pärast veidi vähem inimesi (2007 – 52%, 1994 – 73%).

3. Probleemide tõsidus Eestis Kõik küsitletud n=1003

Probleemide tõsidus Eestis. 1994/2007

4. Hinnang erinevate keskkonnaprobleemide tõsidusele Eestis. Kõik küsitletud n=1003

1. Transpordi keskkonnamõju – keskm.hinne 10-pallisel skaalal **7,42**
2. Metsade ülemäärane raie/metsade mitmekesisuse vähenemine – **7,18**
3. Inimese tervisele avaldub keskkonnamõju – **7,15**
4. Jäätmed, jäätmekäitlus – **7,11**
5. Rannaalade täisehitamine/ sulgemine maavaldajate poolt – **7,11**
6. Osoonikihi kahjustamine – **6,76**
7. Maade väljalangemine põllumajanduslikust kasutamisest – **6,47**
8. Õhu saastatus – **6,40**
9. Inimese põhjustatud keskkonnaõnnetused – **6,30**
10. Loodusvarade raiskav kasutamine – **6,26**
11. Väärtuslike maastike/elupaikade hävimine – **6,26**
12. Veekogude, põhjavee reostus – **6,24**
13. Põlevkivienergeetika mõju – **6,17**
14. GMO-de kasutamine – **6,09**
15. Valglinnastumine – **6,01**
16. Joogivee kvaliteet – **6,00**
17. Looduskaitsealade/rohealade kahjustumine – **5,91**
18. Kliimamuutus – **5,85**
19. Elustiku liikide, arvukuse vähenemine – **5,46**
20. Põllumajandusreostus - **5,41**

Eurobaromeeter
2007 küsimus
enim muret
tegeva
keskkonnaproblee
mi kohta: EL-s
tervikuna
muretsetakse
enim
kliimamuutuse
pärast.

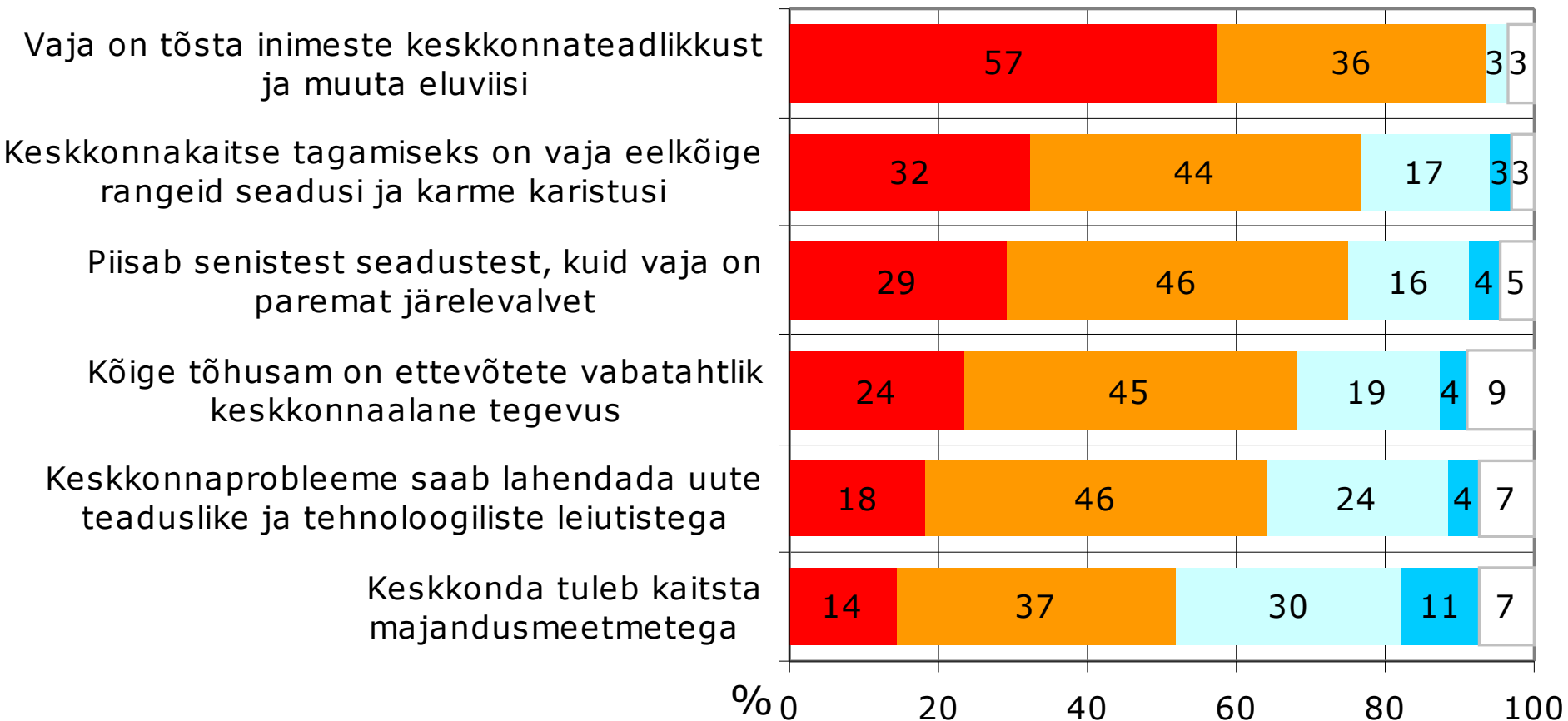
Hinnang keskkonnaprobleemide tõsidusele Eestis. 1994/2007

	1994	2007
Rannaalade täisehitamine / seisundi halvenemine (1994)	6,39	7,11
Kliimamuutus	5,37	5,85
Looduskaitsealade / rohealade kahjustumine	5,45	5,91
Inimese tervisele avalduv keskkonnamõju	6,90	7,15
Õhu saastatus	6,16	6,40
Elustiku liikide, arvukuse vähenemine	5,38	5,46
Põllumajandusreostus	6,03	5,41
Joogivee kvaliteet	6,28	6,00
Ülemäärane metsaraie/ mitmekesisuse vähenemine	7,35	7,18

5. Kuivõrd nõustutakse väidetega keskkonnamurede lahendamise kohta?

Kõik küsitletud n=1003

■ Täiesti nõus   ■ Üldiselt nõus   ■ Mitte eriti nõus   ■ Üldse mitte nõus   ■ Ei oska öelda

Eurobaromeeter (2007): EL-s tervikuna pooldati enim süüdlastele suuremate trahvide määramist.

6. Väärtushinnangud

■ Täiesti nõus ■ Üldiselt nõus ■ Mitte eriti nõus ■ Üldse mitte nõus □ Ei oska öelda

Milleks kaitsta keskkonda?

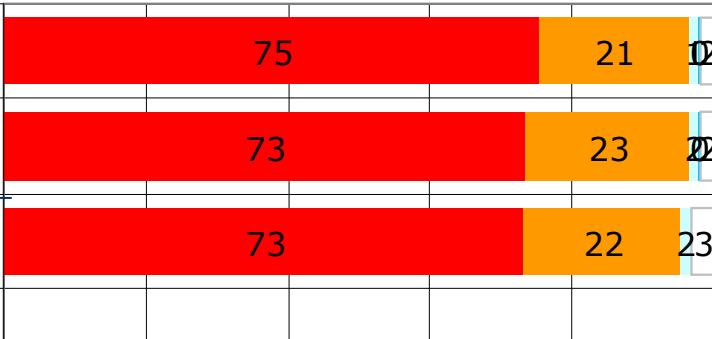
Sest loodusel on väärtus iseeneses

Sest sellest sõltub inimese heaolu (tervis, loodusvarade saamine jm)

Sest peame arvestama tulevaste põlvkondade õigusega elada puhtas keskkonnas

Kui tõsiselt ohustab inimtegevus keskkonda?

Ökokatastroof on vältimatu – inimtegevus mõjutab ohtlikult keskkonna tasakaalu

---

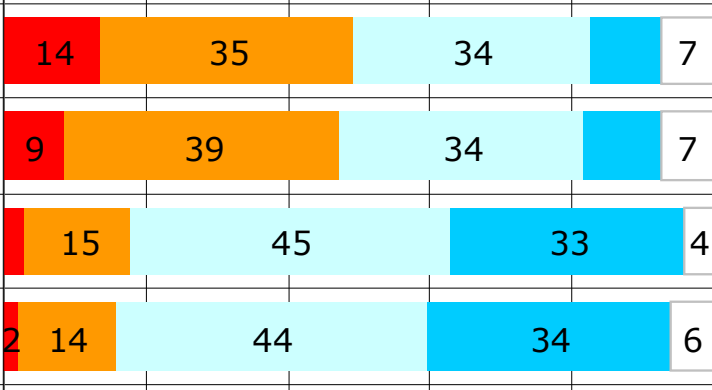
Inimkond suudab leiutada uusi tehnoloogiad, mis asendavad ammenduvaid loodusvarasid

---

Ei tasu keskkonnaprobleeme suureks puhuda, küll leitakse lahendused või kohanetakse

---

Looduse taastumisvõime on nii suur, et ta tuleb ise aja jooksul enesega toime

Inimese side loodusega ja kohustused keskkonna suhtes

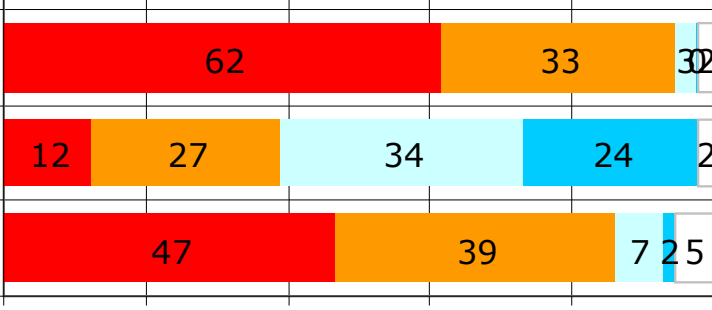
Suhtlemine loodusega (looduses viibimine, huvi looduse vastu) on Teile väga tähtis

---

Tavainimesest sõltub väga vähe. Keskkonnakaitsega peavad tegelema teadlased, spetsialistid

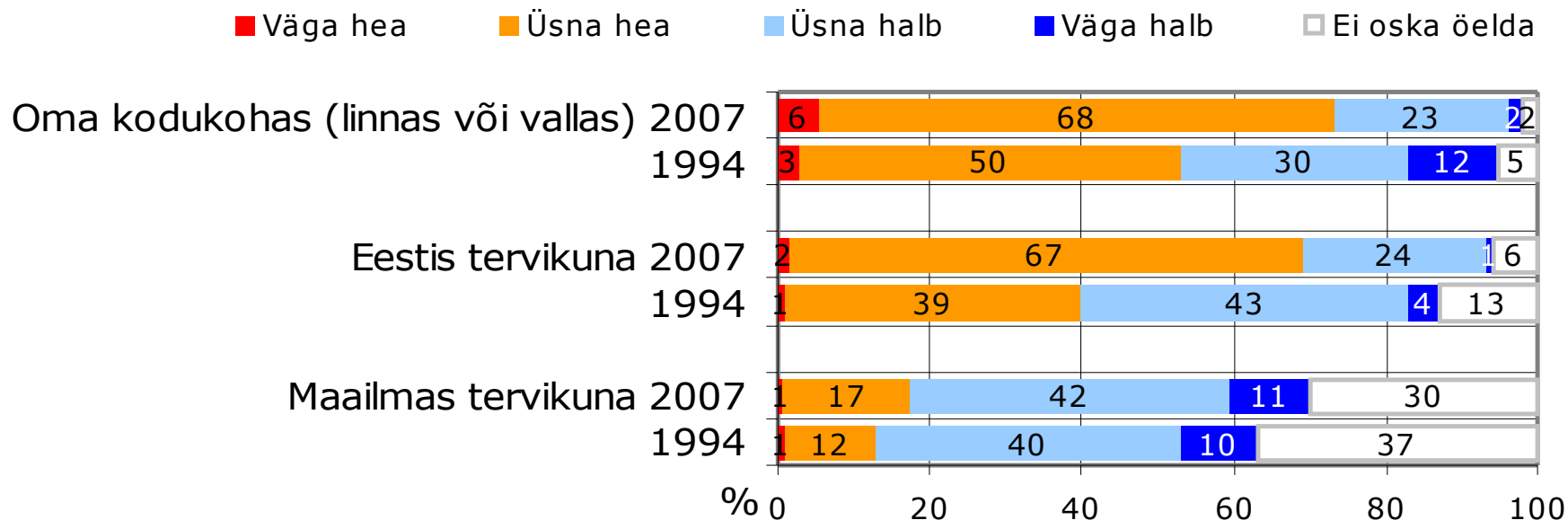

“Seatud” isikutest ei piisa, kui iga inimene keskkonda ei säästa

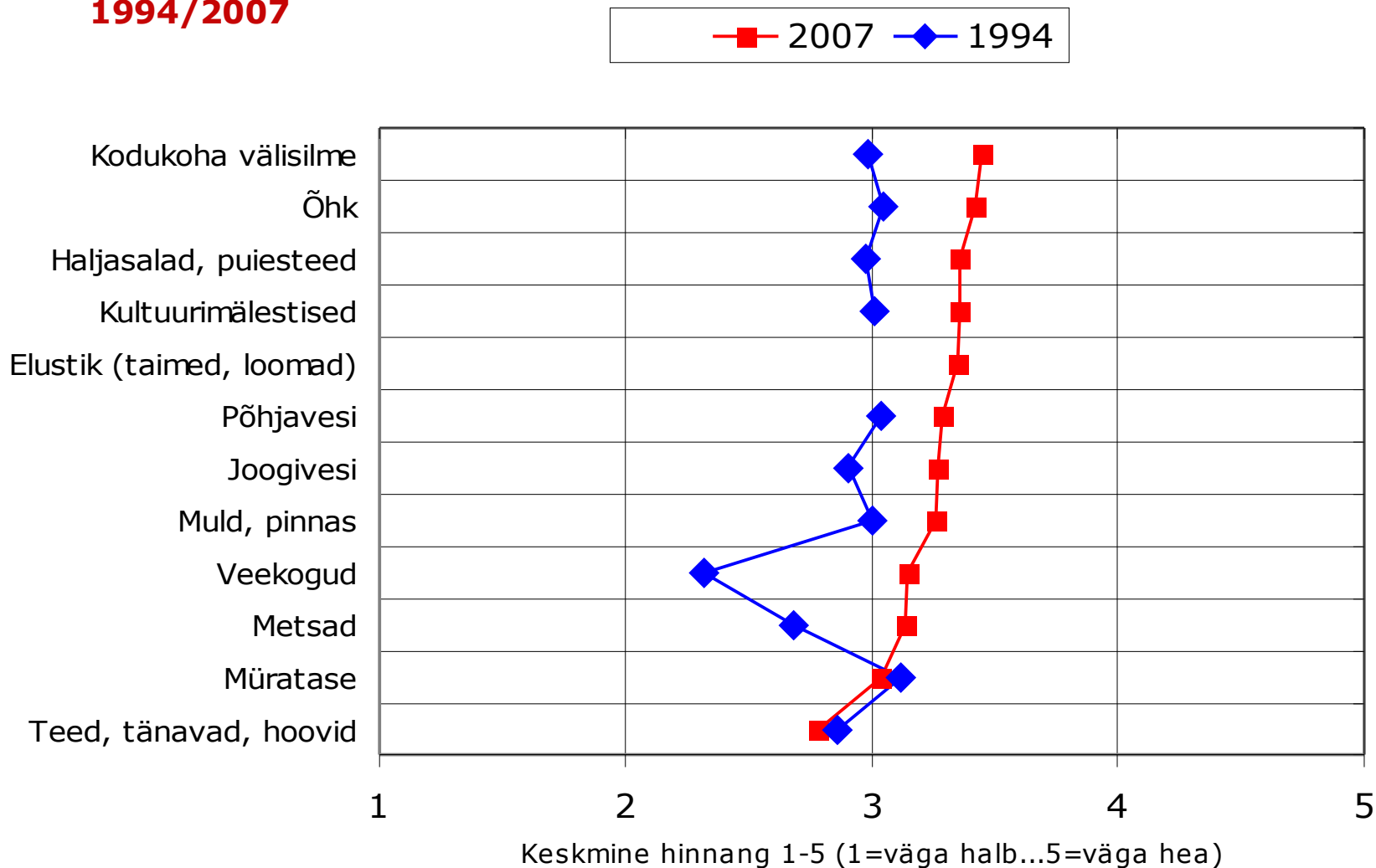
7. Kuidas hinnatakse keskkonnaseisundit?

Kõik küsitletud n=1003

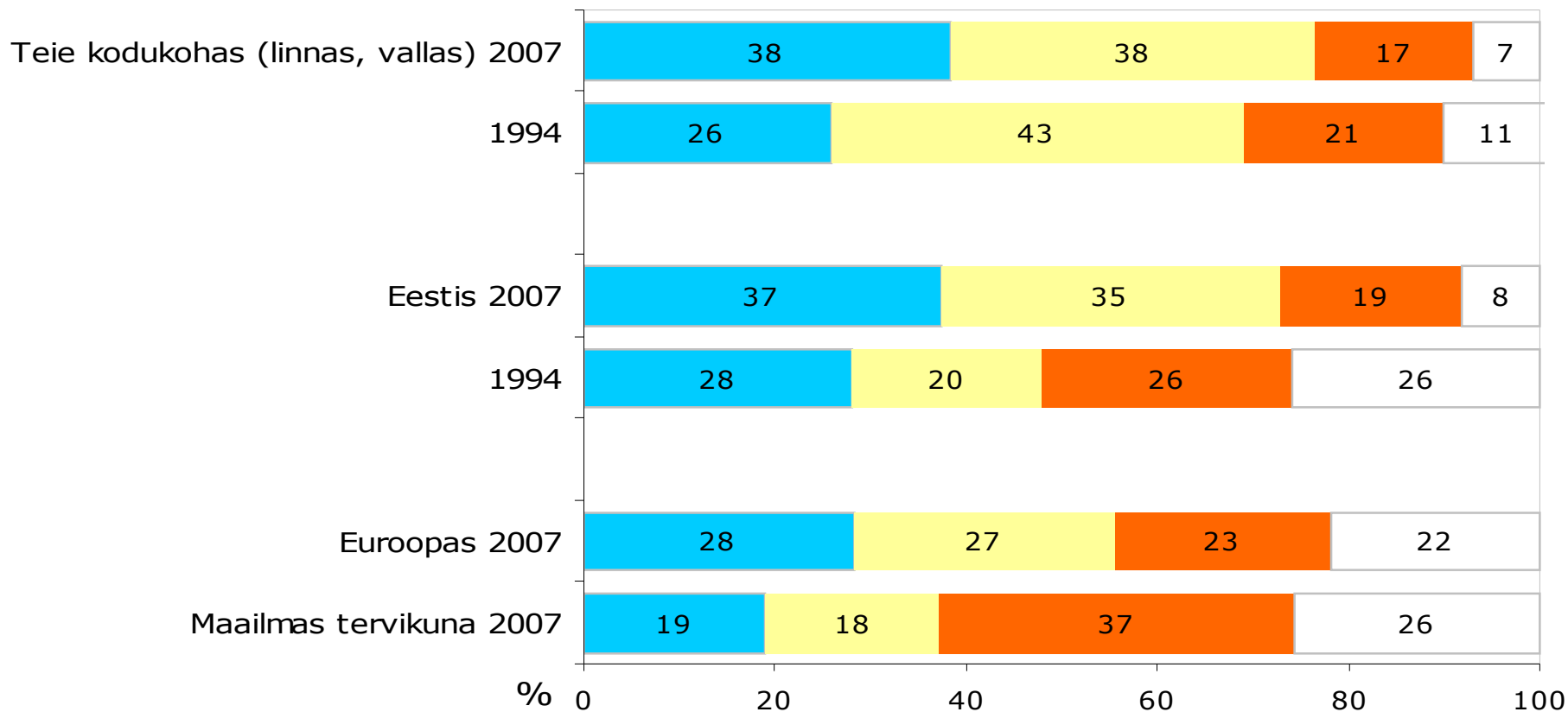
- Mida lähem piirkond, seda positiivsem suhtumine.
- Keskmise hinnang keskkonnaseisundile Eestis, aga ka kodukohas oluliselt tõusnud.
- Kodukoha keskkonnaseisundit hindasid keskmiselt enam kõrgemalt maaelanikud, Kesk-Eesti elanikud, suurima sissetulekuga pereliikme kohta vastajad, ühepereelamute elanikud.

8. Hinnang keskkonnaosade seisundile kodukohas. 1994/2007

Kõige enam lahknesid 2007. a. hinnangud joogivee ja mürataseme osas.

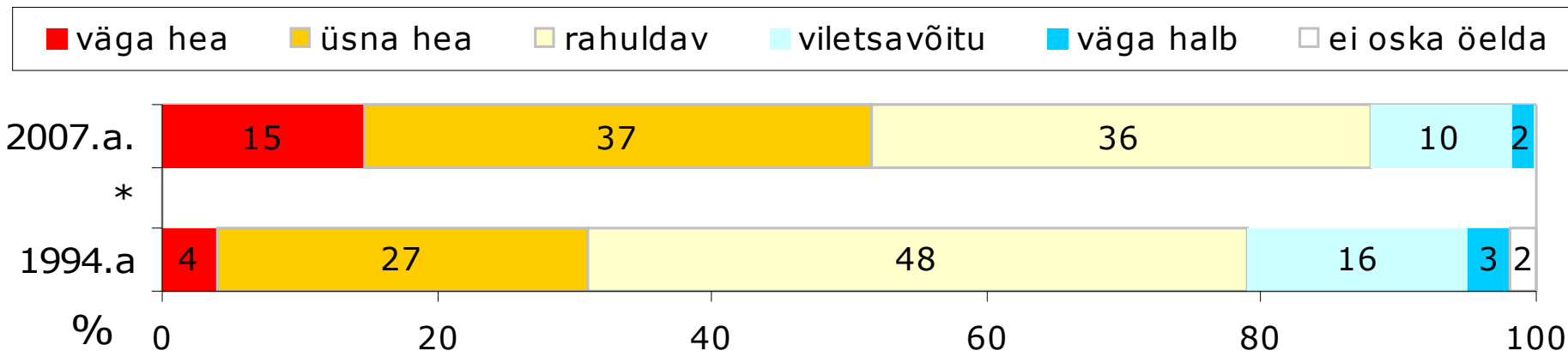
9. Milliseks kujuneb keskkonnaseisund lähematel aastakümnetel? Kõik küsitletud n=1003

Enim usuti keskkonnaseisundi paranemisse või vähemalt praeguse olukorra säilimisse

10. Hinnang oma tervislikule seisundile

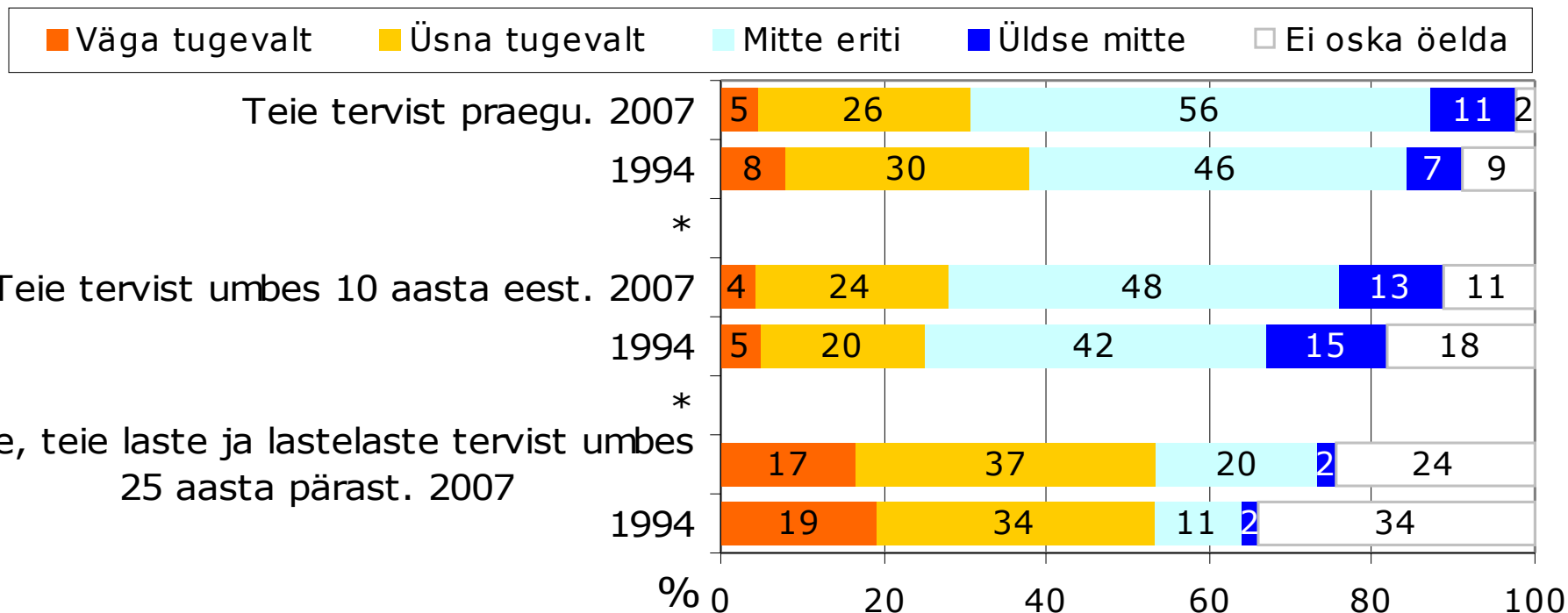
Kõik küsitletud n=1003

Ka 1983. a. anti oma tervisele keskmiselt paremaid hinnanguid kui 1994. a.

11. Kuidas mõjutab keskkonnaseisund tervist...

Kõik küsitatud n=1003

Enamiku vastajate arvates ei mõjuta keskkonnaseisund nende tervist praegu (67%) ega mõjutanud ka 10 aasta eest (61%).

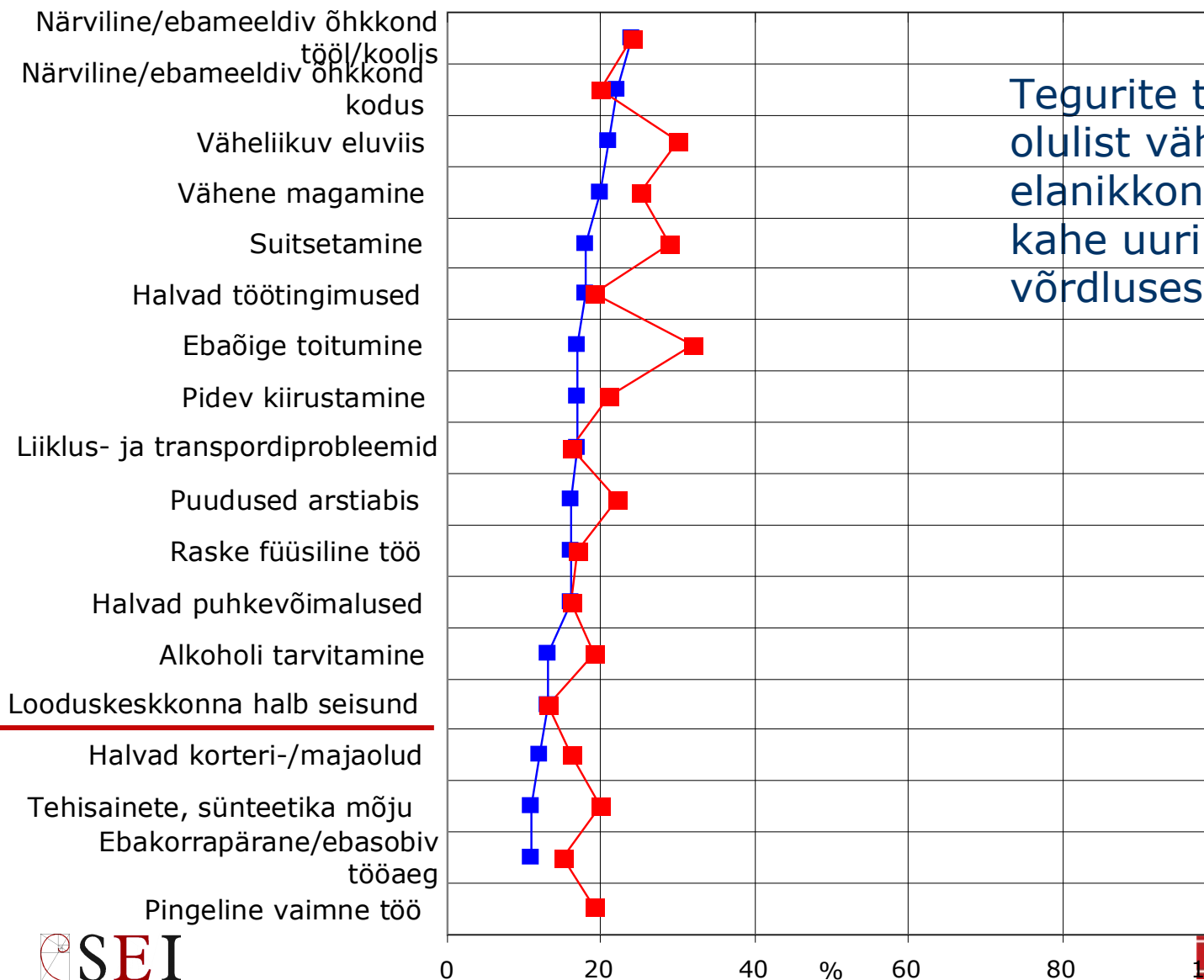
Kuid 54% arvas, et tulevikus keskkonnaseisund mõjutab nende endi/järglaste tervist.

12. Kuidas mõjutavad mitmesugused tegurid tervist?

1994/2007 Tugev mõju

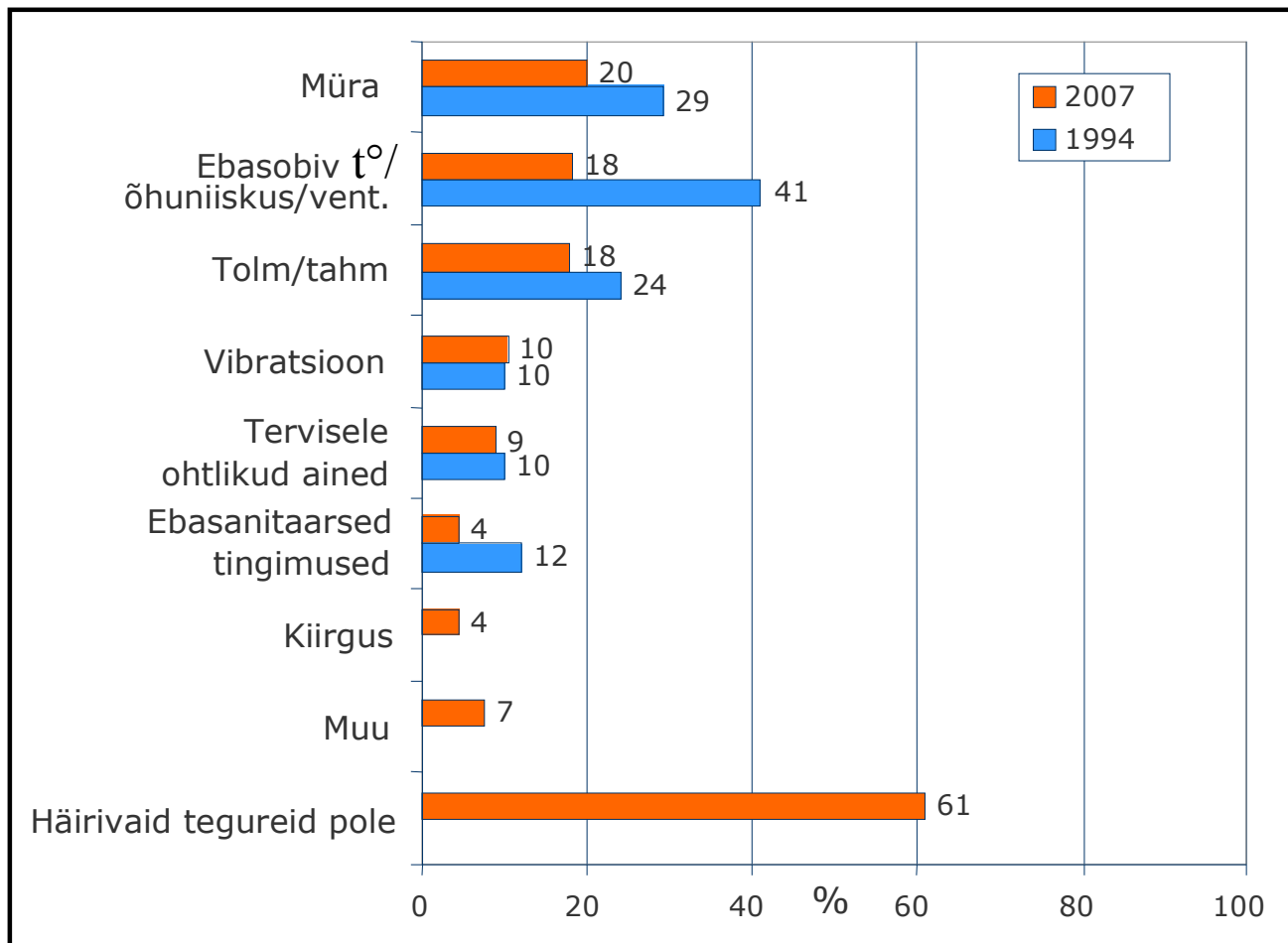
1994 2007

Tegurite tugeva mõju olulist vähenemist elanikkonnale ei ole kahe uuringu võrdluses märgata.

13. Missugused tegurid häirivad töökeskkonnas?

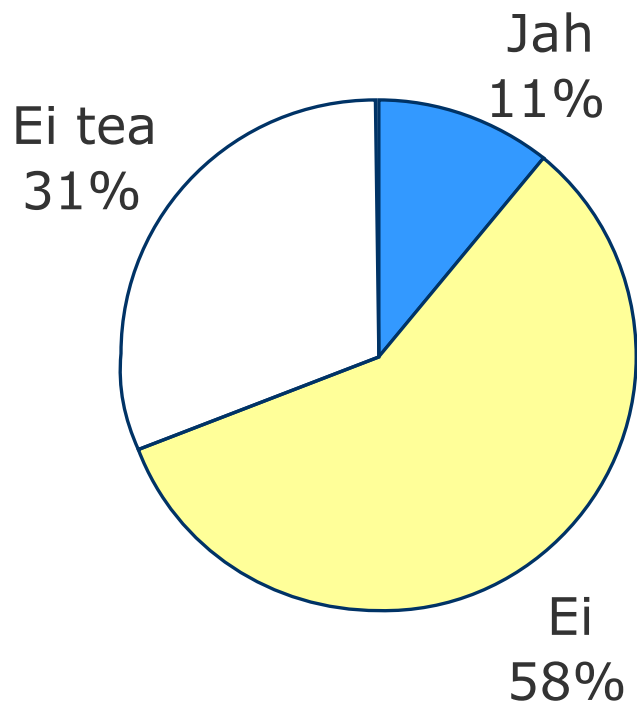
Kõik küsitletud n=1003

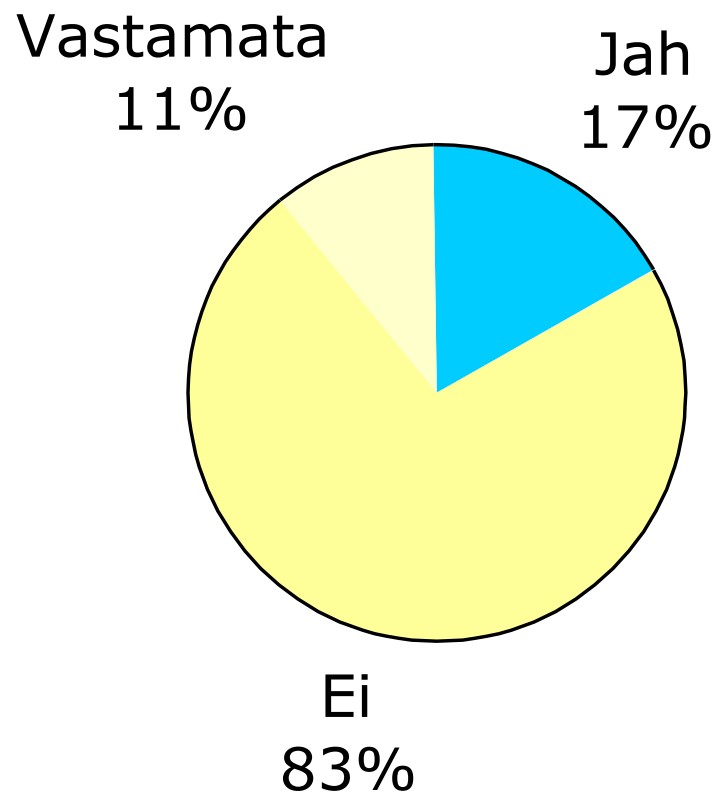
1994 häirisid inimesi töökeskkonnas kõige enam samad tegurid, mis nüüdki. Siiski on näha kõikide nimetatud tegurite, eriti vale temperatuuri, taandumist.

14. Kas töö kuulub tervistkahjustavate hulka?

2007

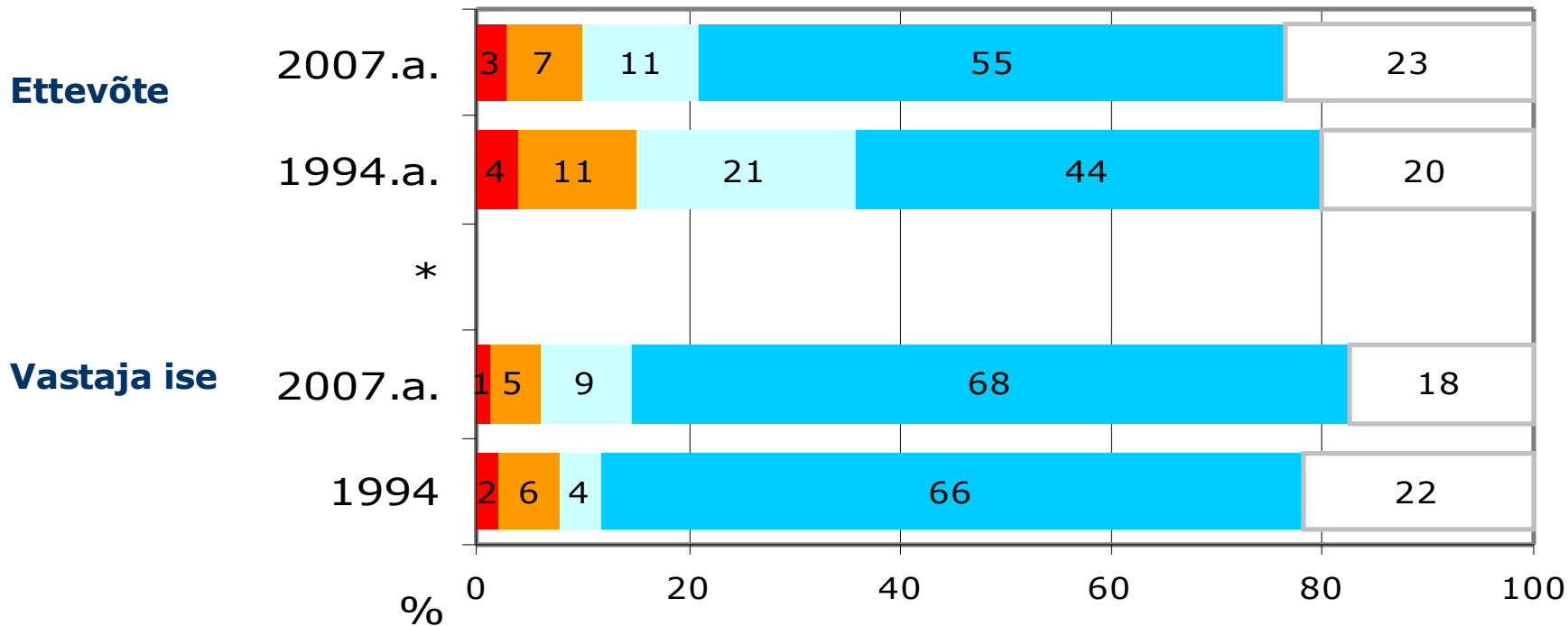

1994

15. Kas vastaja töö või ettevõtte/asutus kahjustab keskkonda?

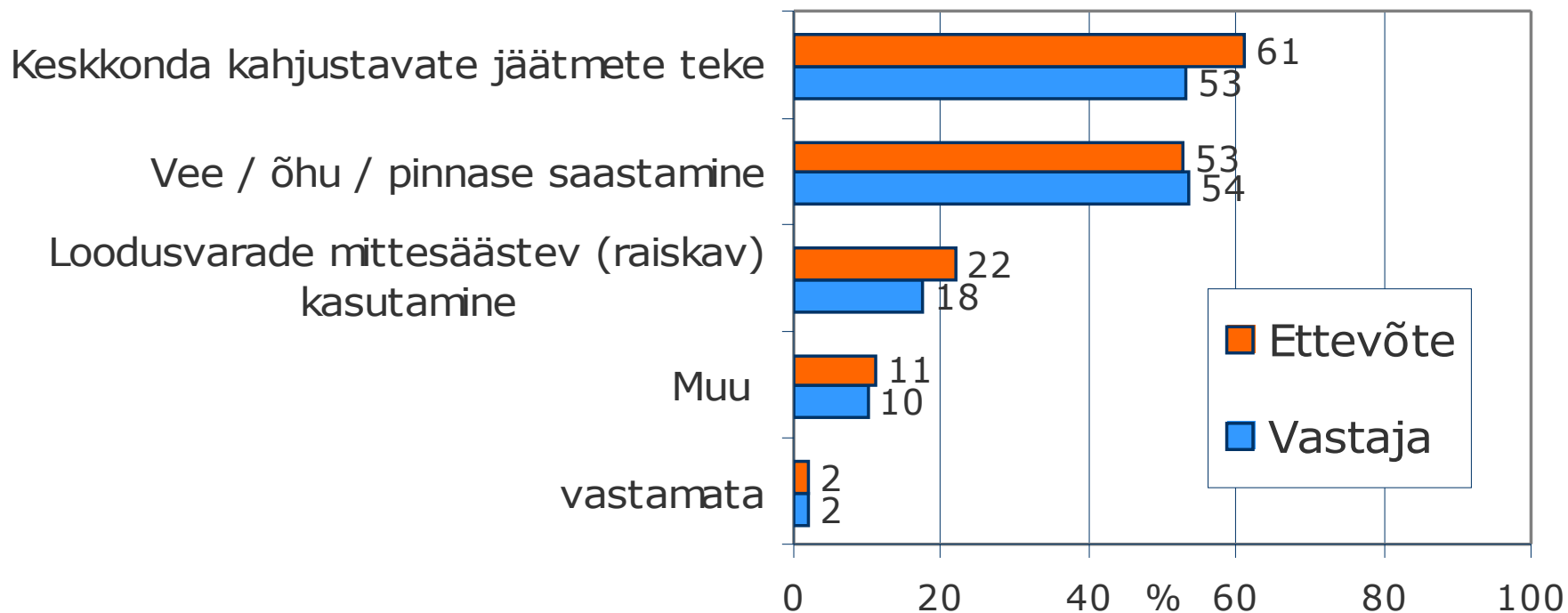
■ Jah, kindlasti
 ■ Ilmselt küll
 ■ Ilmselt mitte
 ■ Ei
 ■ Ei oska öelda

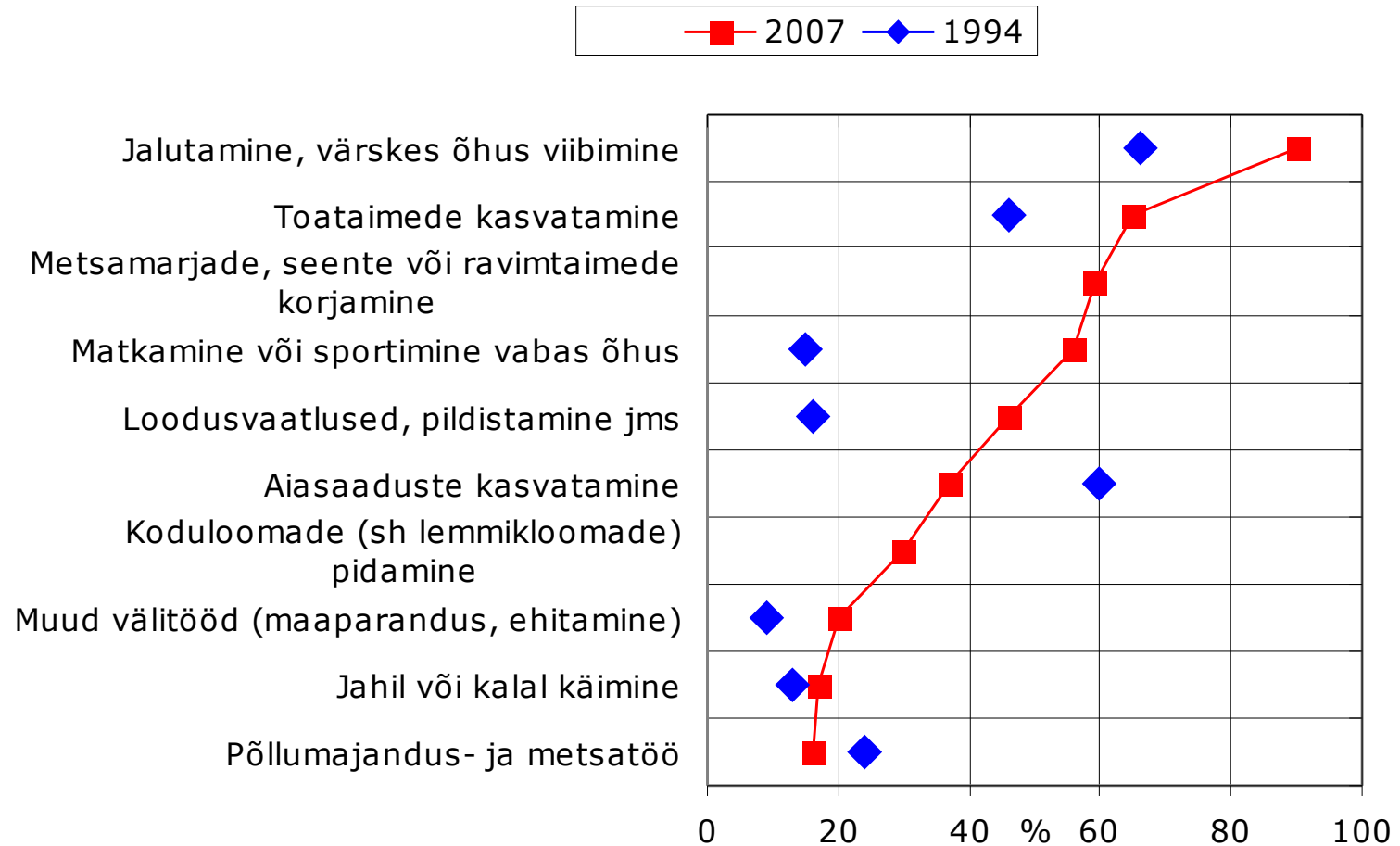
Võrreldes 1994. a-ga on ettevõtte keskkonnakahjustav tegevus veidi langenud.

Isikliku tegevuse hinnang on statistilises mõttes peaaegu sama mis 13 aasta eest.

16. Kuidas töö kahjustab keskkonda?

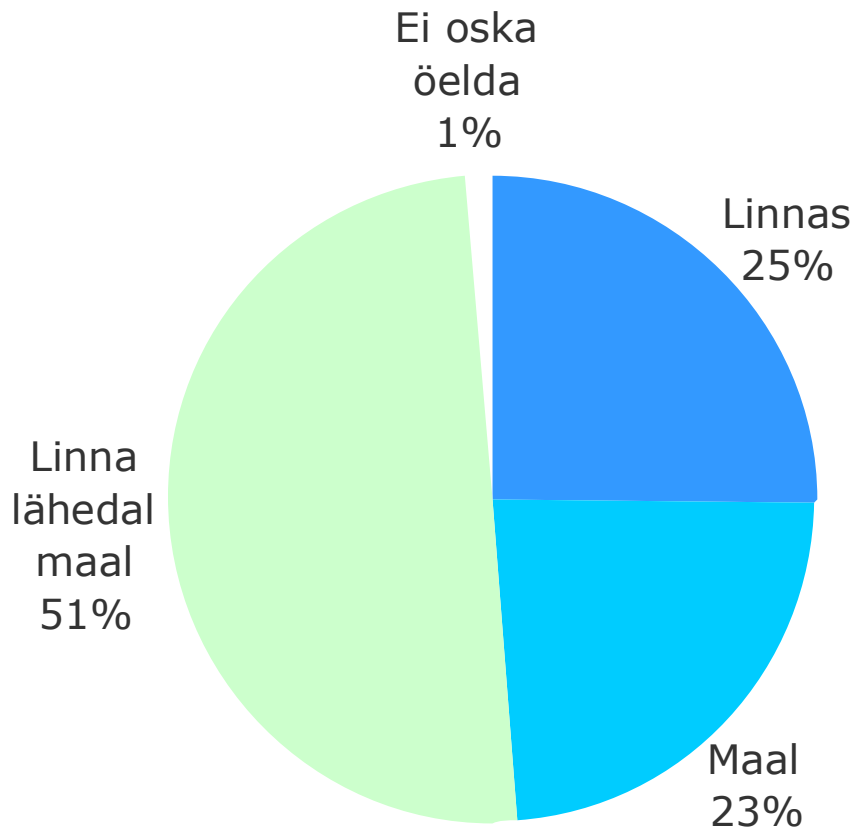
17. Kuivõrd harrastatakse loodusega seotud või värskes õhus toimuvaid tegevusi? Pidevalt+aeg-ajalt. 1994/2007

Võrreldes 1994. a-ga on oluliselt vähenenud aiasaaduste kasvatamine ning veidi ka muu põllumajandus- ja metsatöö

18. Kus meeldiks kõige enam elada?

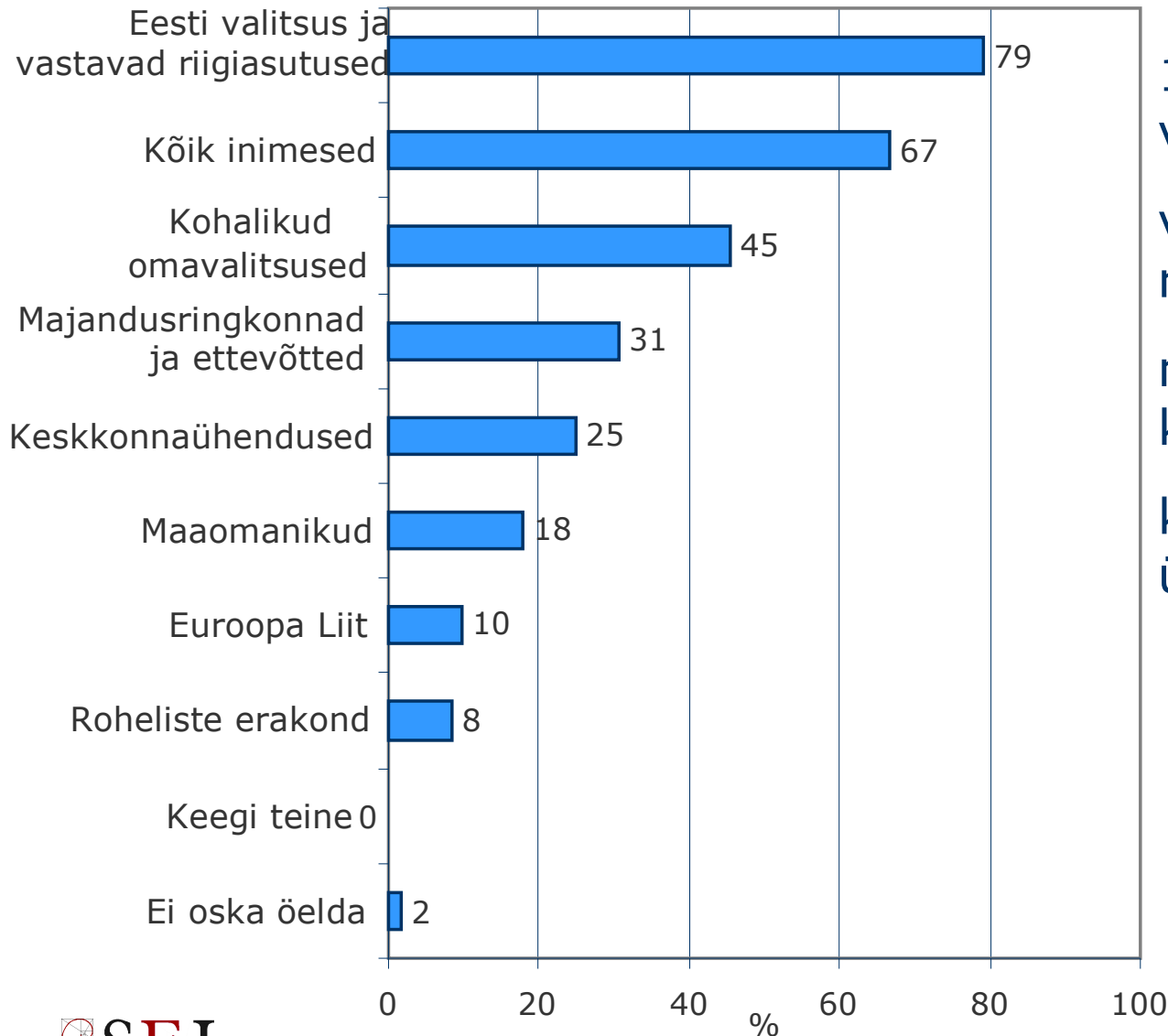
Kõik küsitletud n=1003

1994 soovis kõige suurem osa elanikest elada linnas (50%), suure linna lähedal maal soovis elada vaid 20%.

19. Kes peab esmajoones hoolitsema Eesti keskkonna kaitstuse eest? (valida kuni 3 olulisemat)

Kõik küsitletud n=1003

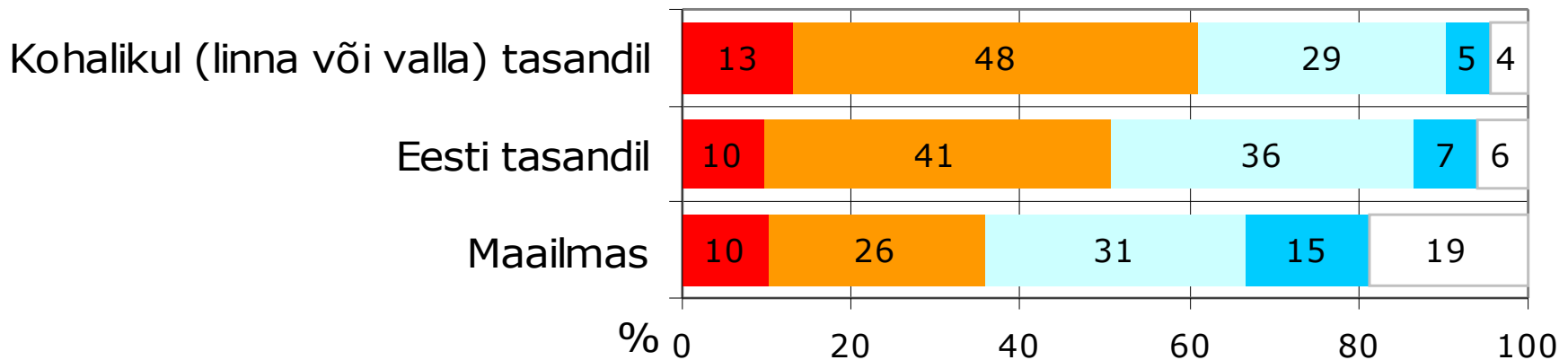

1994, peamised vastutajad:
valitsus ja riigiasutused - 80%
majandusringkonnad - 38%
kodanikud ja nende ühendused - 32%

20. Kui suurt mõju saavad Eesti eraisikud ja kodanikuühendused avaldada keskkonnakaitsele? Kõik küsitletud n=1003

■ Väga suurt   ■ Üsna suurt   ■ Mitte eriti suurt   ■ Mitte mingit   ■ Ei oska öelda

1994: kui suurt mõju saavad eraisikud ja kodanikuühendused avaldada meie keskkonnaprobleemide lahendamisele?

8% suurt mõju, 43% üsna suurt mõju

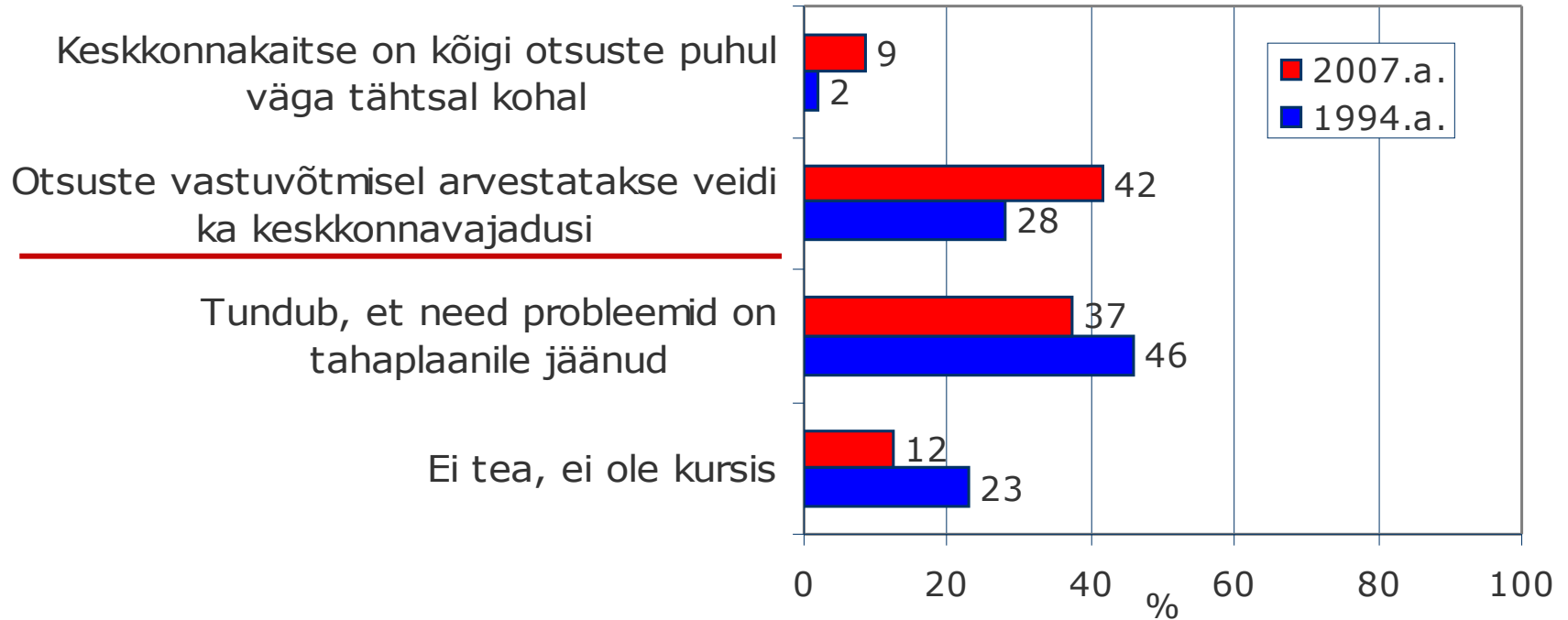
21. Mida arvatakse Eesti keskkonnaühendustest?

Kõik küsitletud n=1003

	2007 <u>Keskkonna-</u> <u>ühenduste</u> tegutsemisest	1994 <u>Eesti roheliste</u> tegutsemisest?
Tegutsevad aktiivselt ja arukalt	5%	3%
Tegutsevad aktiivselt, kuid mõtlematult	8%	7%
Võiksid olla aktiivsemad	48%	42%
Neid pole märgatagi	25%	26%
Ei oska öelda	14%	12%

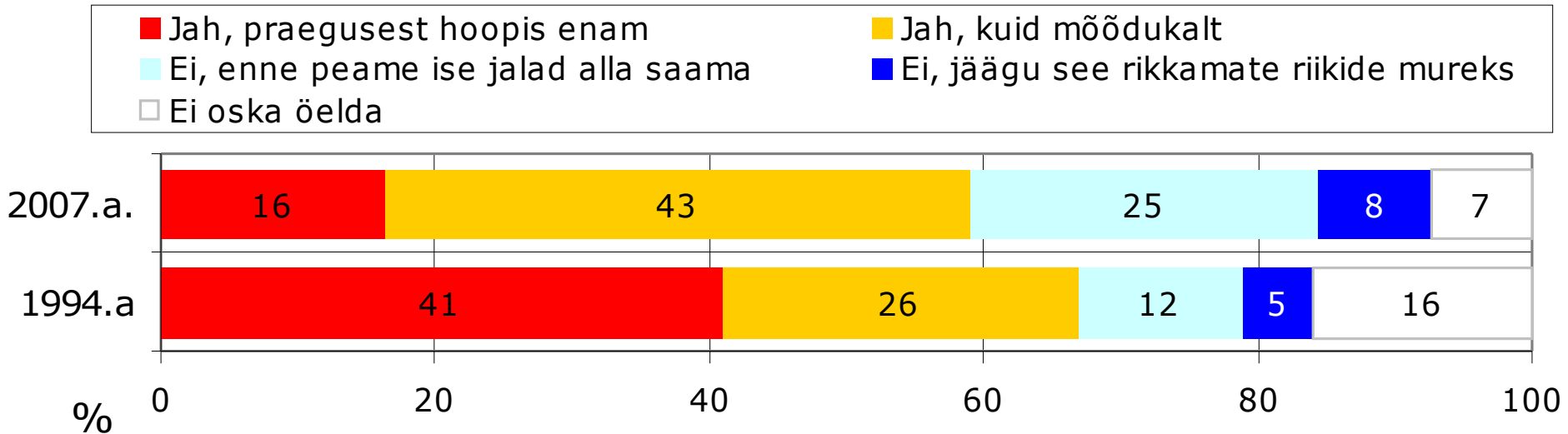
22. Missugune on Eesti valitsuse ja Riigikogu suhtumine keskkonnaprobleemidesse?

Kõik küsitletud n=1003

23. Kas ja mil määral peaks Eesti osalema maailma keskkonnaprobleemide lahendamises?

Kõik küsitletud n=1003

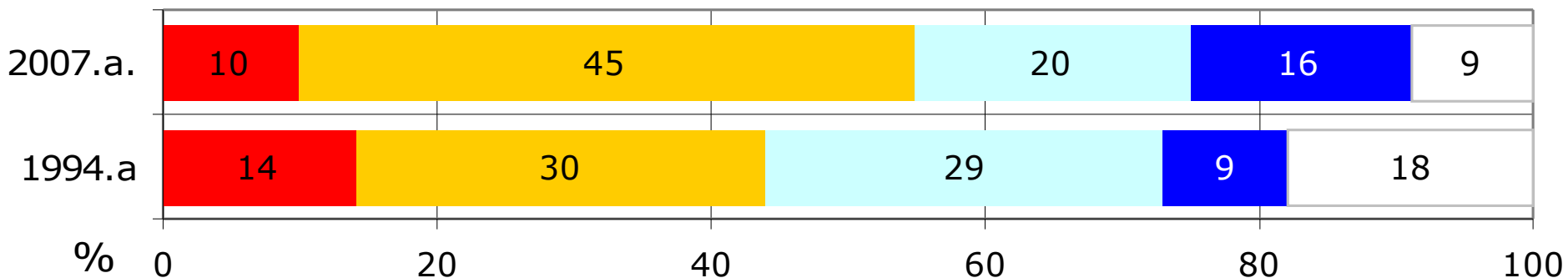

Kui 1994. a. sõltus hoiak silmapaistvalt vastajate vanusest, mil üle 50-aastased inimesed ei olnud osalemisest kuigi huvitatud, siis nüüd mingeid vanusest lähtuvaid trende ei ilmnenud.

24. Kas Eestil tuleks aidata arengumaid nende keskkonnaprobleemide lahendamisel?

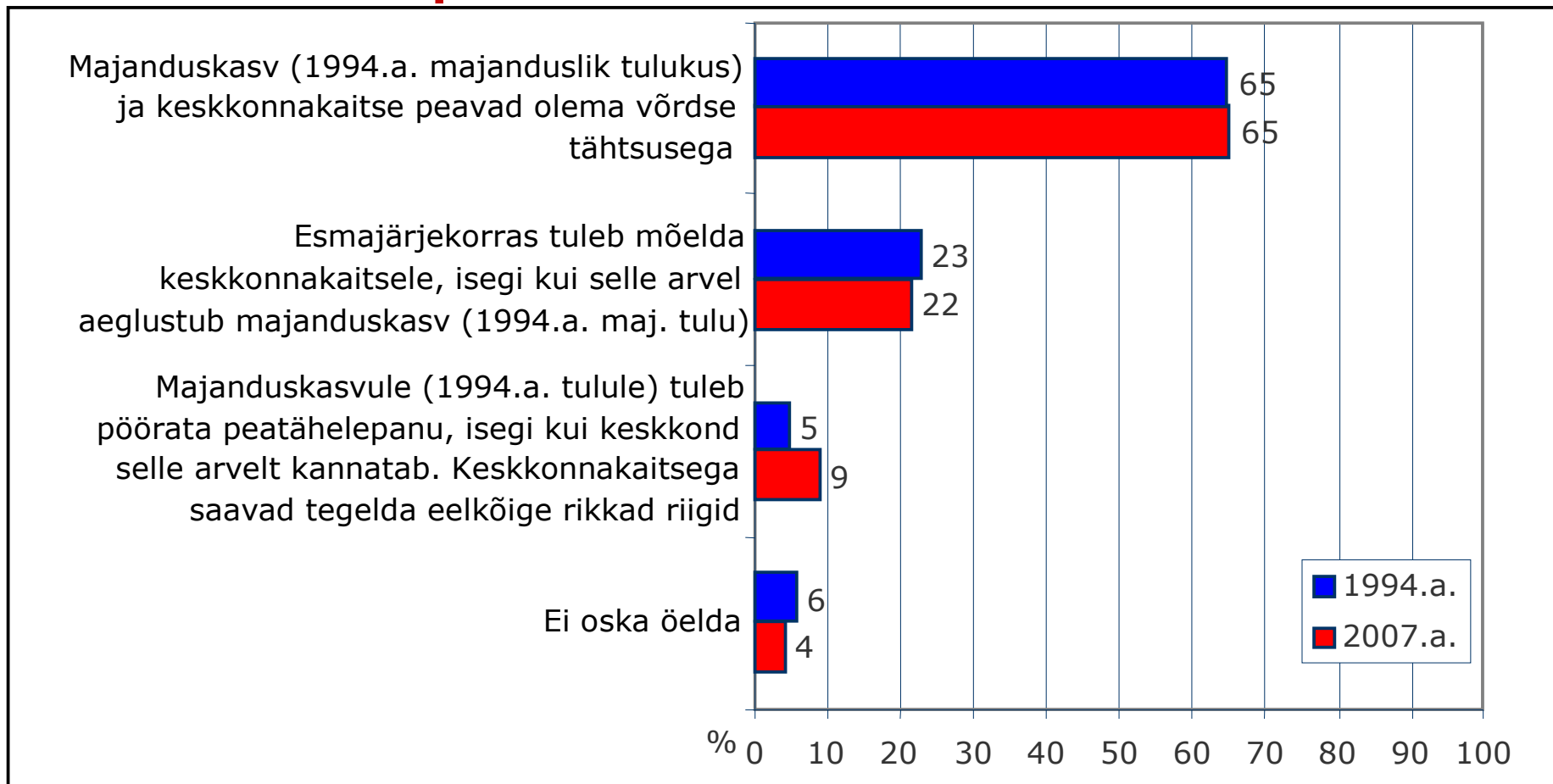
Kõik küsitletud n=1003

■ Jah, kindlasti
■ Jah, kuid mõõdukalt
■ Ei, jäägu see rikaste riikide mureks
■ Ei, iga maa peab ise enesega toime tulema
■ Ei oska öelda

1994 oli üldine valmisolek väiksem, samas nende osa, kes kindlalt abistamist pooldasid, mõnevõrra suurem. Veidi on kasvanud nende hulk, kelle arvates iga riik peaks endaga ise toime tulema.

25. Keskkonnakaitse ja majanduskasv - missugust seisukohta pooldatakse? Kõik küsitletud n=1003

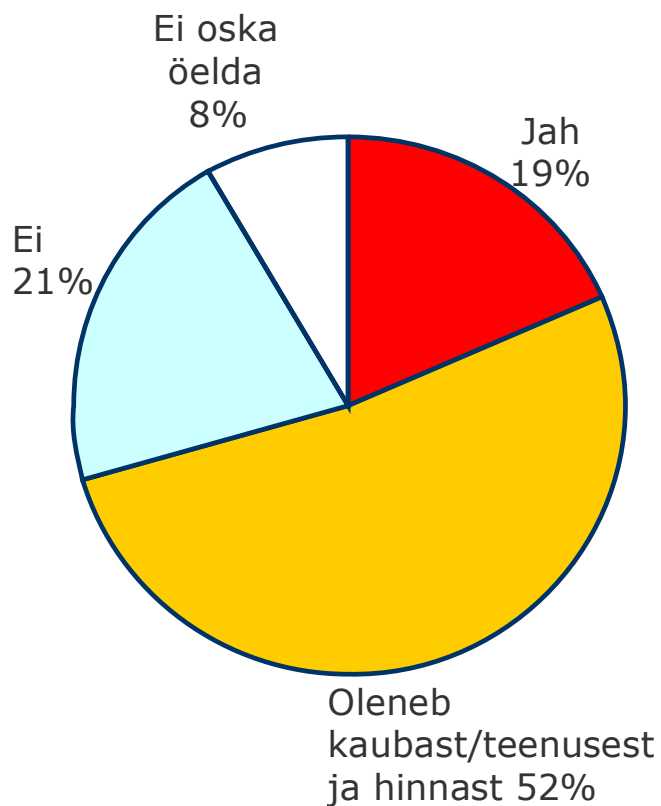

Eurobaromeeter (2008): kas keskkonnakaitset tuleb pidada tähtsamaks kui majanduse konkurentsivõimet või ei tule pidada?

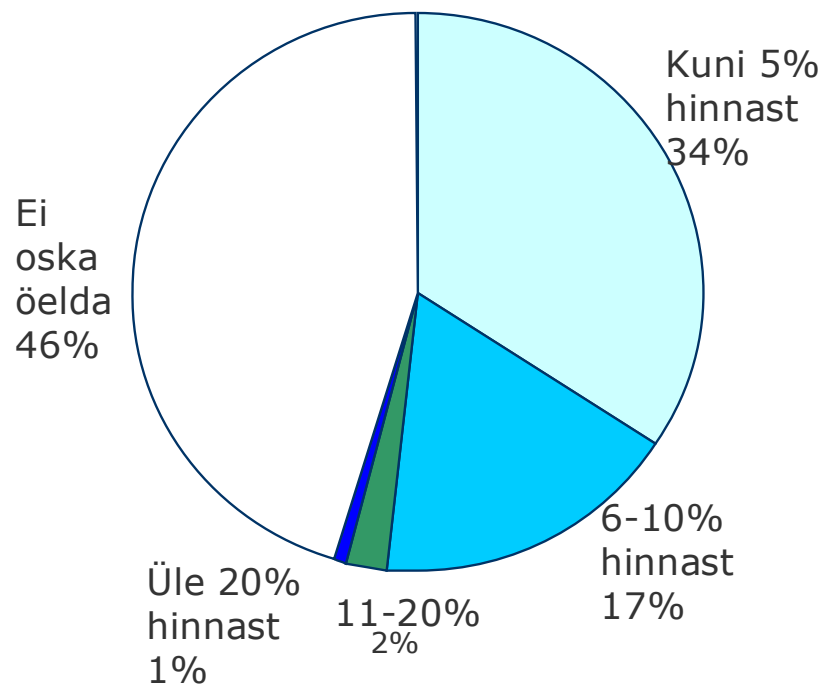
64% vastanutest EL-s arvas, et keskkonnakaitse on tähtsam.

26. Valmisolek keskkonnakaitseks kulutusi teha

Kas oleksite valmis toodete/teenuste eest rohkem maksma?

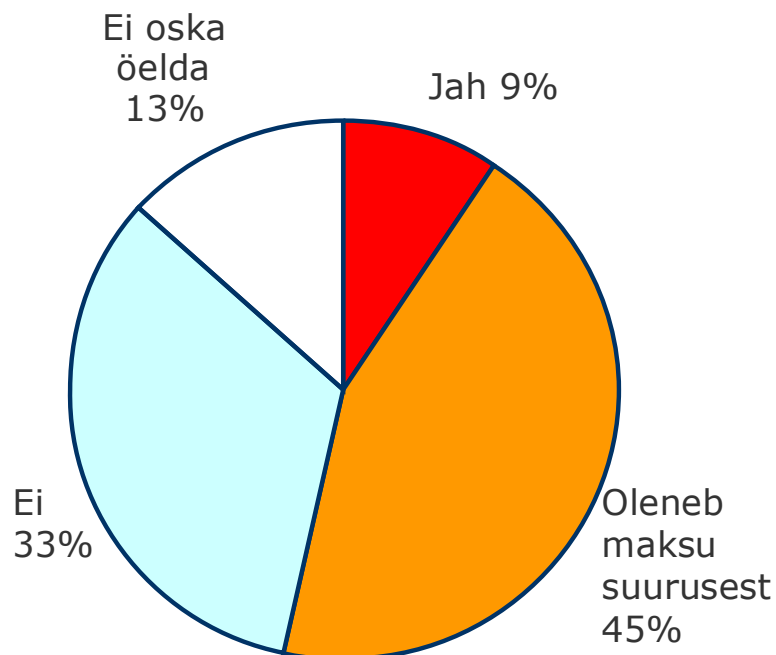

Kui jah, siis kui palju?

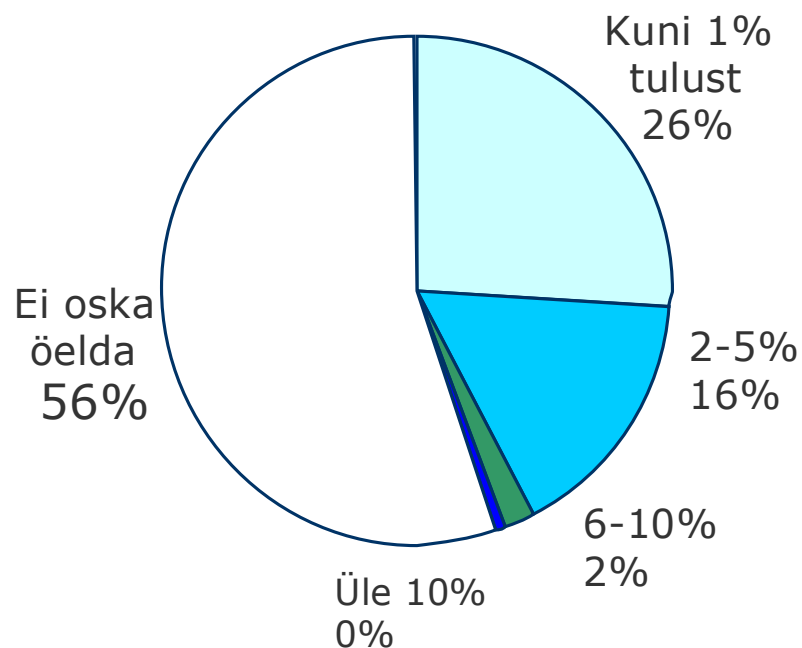

27. Valmisolek keskkonnakaitseks kulutusi teha

Kas oleksite nõus oma sissetulekutelt maksma rohkem makse, et aidata kaitsta keskkonda?

Kui jah, siis kui palju?

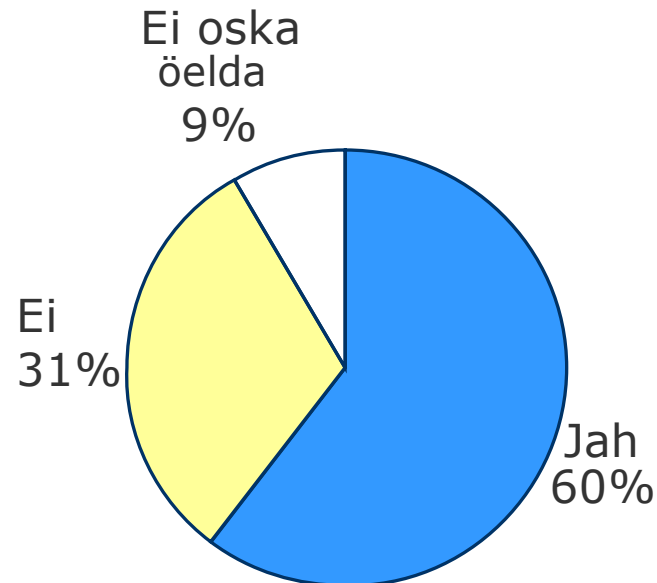

28. "Säästev/jätkusuutlik areng"

Kõik küsitletud n=1003

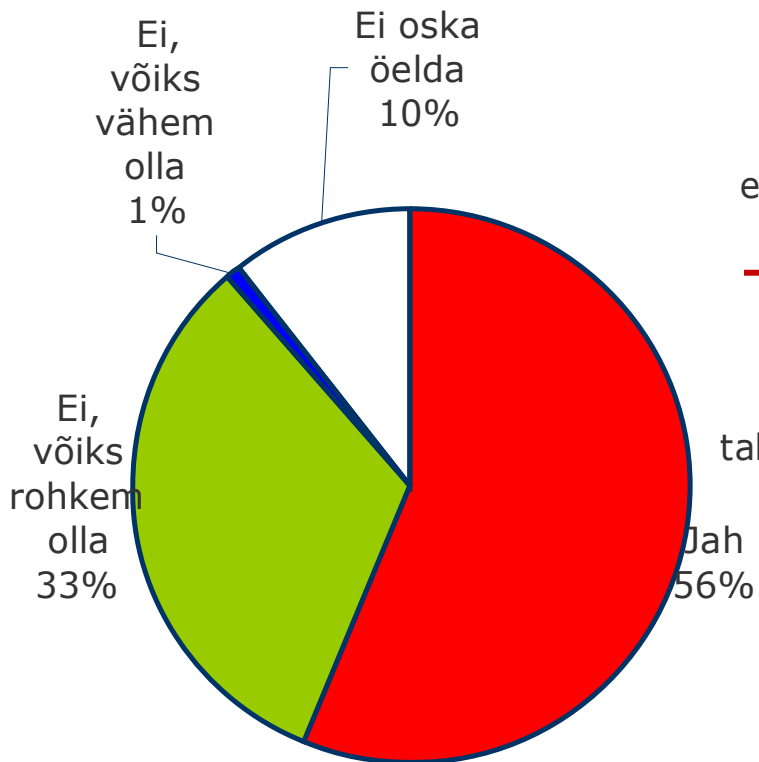
Kas olete kuulnud seda väljendit?

Mida see tähendab vastaja jaoks?

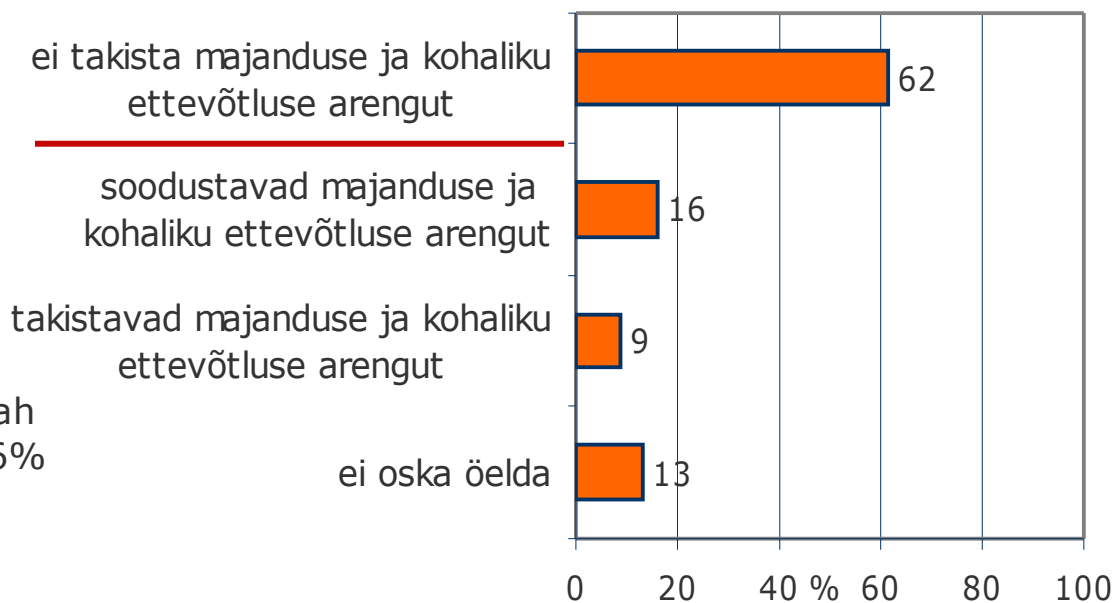

29. Looduskaitsealad Eestis. Kõik küsitletud n=1003

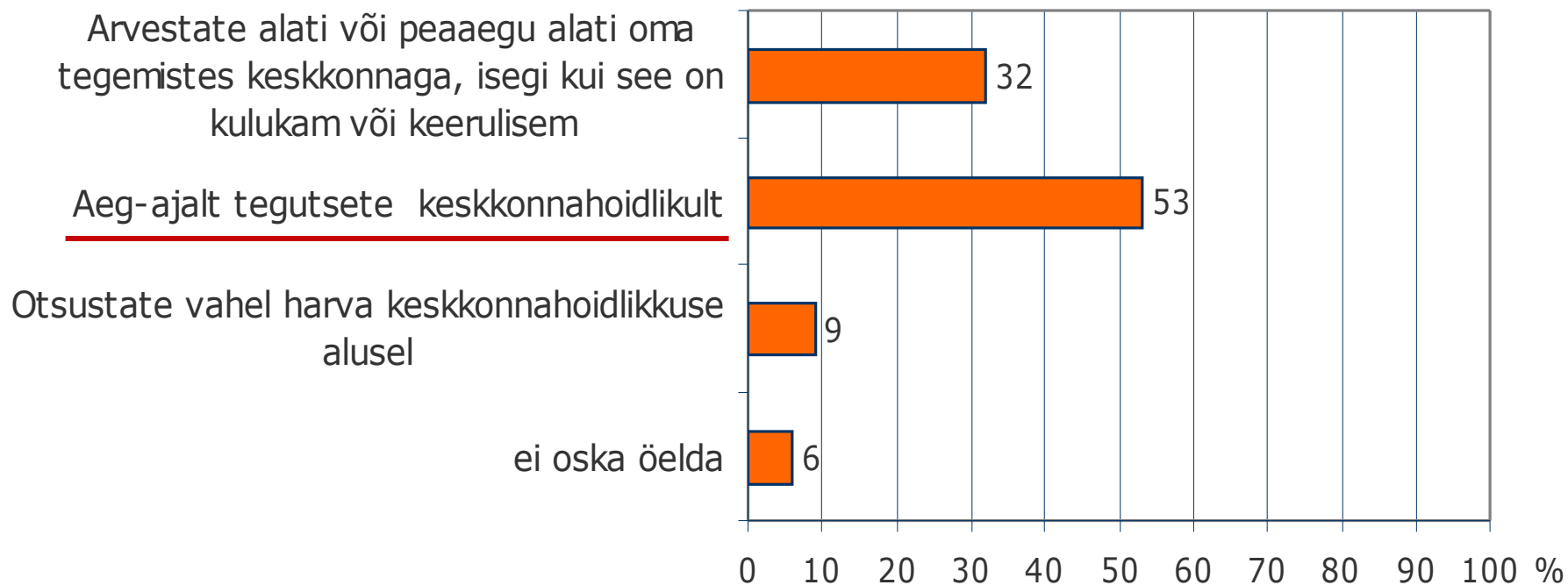
Kas Eestis on looduskaitsealad piisavalt?

Looduskaitsealade mõju majandusele ja kohalikule ettevõtlusele

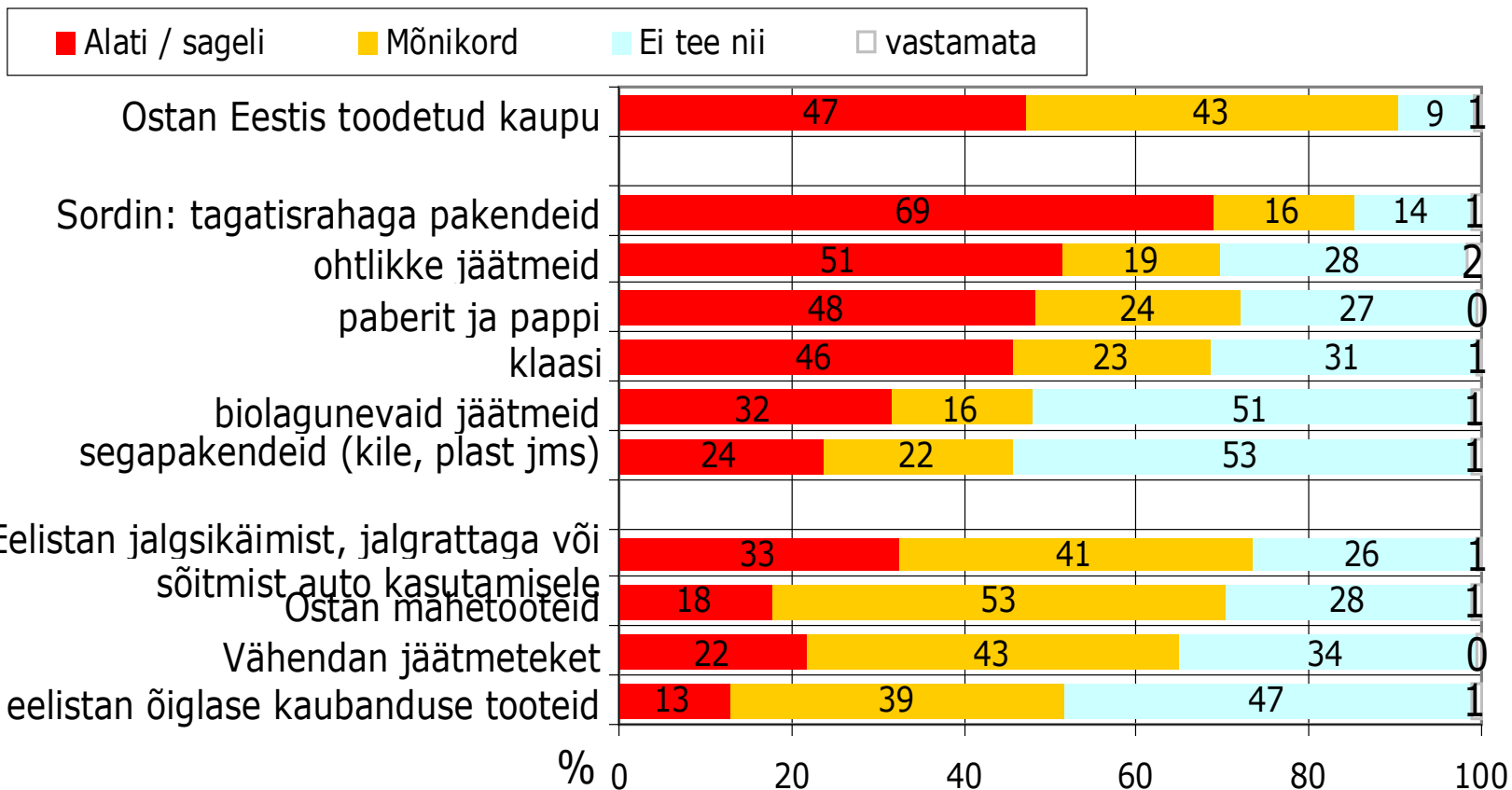
30. Kui keskkonnahoidlikuks inimeseks end peetakse? Kõik küsitatud n=1003

Enesehinnangute põhjal oli inimesi, kes peaaegu alati keskkonnaga arvestavad, keskmisest rohkem põllumajanduses totavate (60%), kõrgharidusega vastajate (42%), 40-49-aastaste (42%), maaelanike (42%), ühepereelamute elanike (40%) seas.

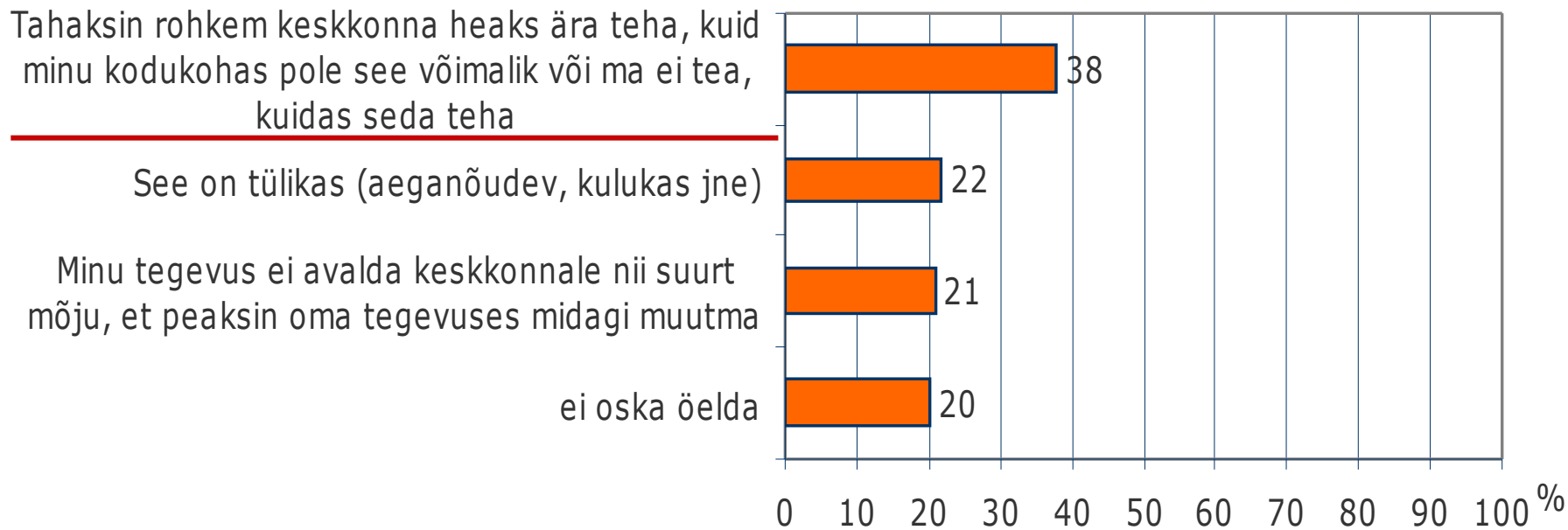
31. Kuidas väljendub inimeste keskkonnahoidlikkus?

Kõik küsitletud n=1003

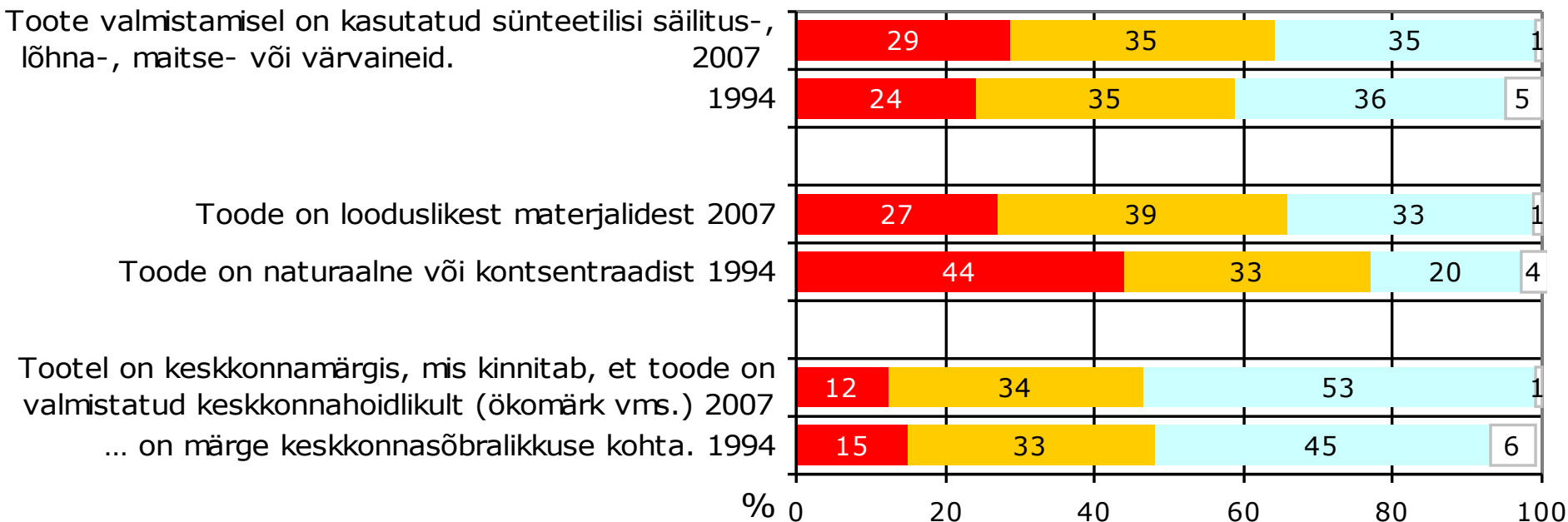
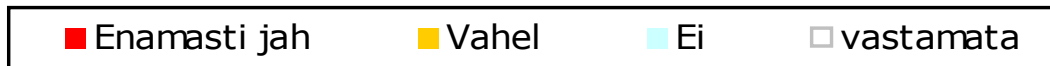
Eurobaromeeter (2007): EL-i vastajad tervikuna sorteerivad kõige rohkem oma jäätmeid.

32. Miks ei käituta igapäevaelus keskkonna- hoidlikult? Kõik küsitletud n=1003

33. Kas uuritakse kauba ostmisel toote koostist?

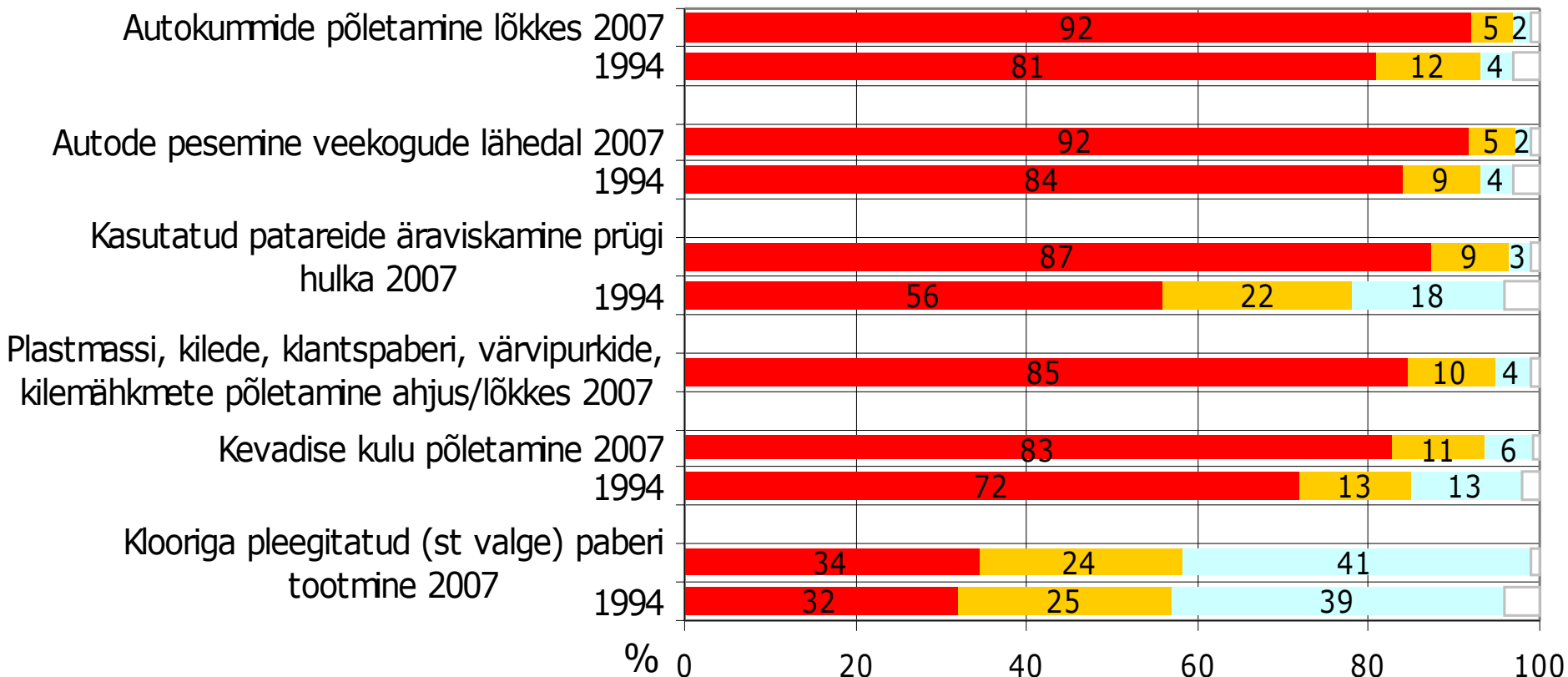
Kõik küsitletud n=1003

19% vastas, et nad on nõus keskkonnahoidlikult toodetud kaupade eest rohkem maksma, 18% ostab sageli mahepõllumajandustooteid, 13% eelistab valiku puhul õiglase kaubanduse tooteid ja 12% vastanutele on oluline keskkonnamärgis tootel.

34. Teadlikkus tegevuste keskkonnaohtlikkusest

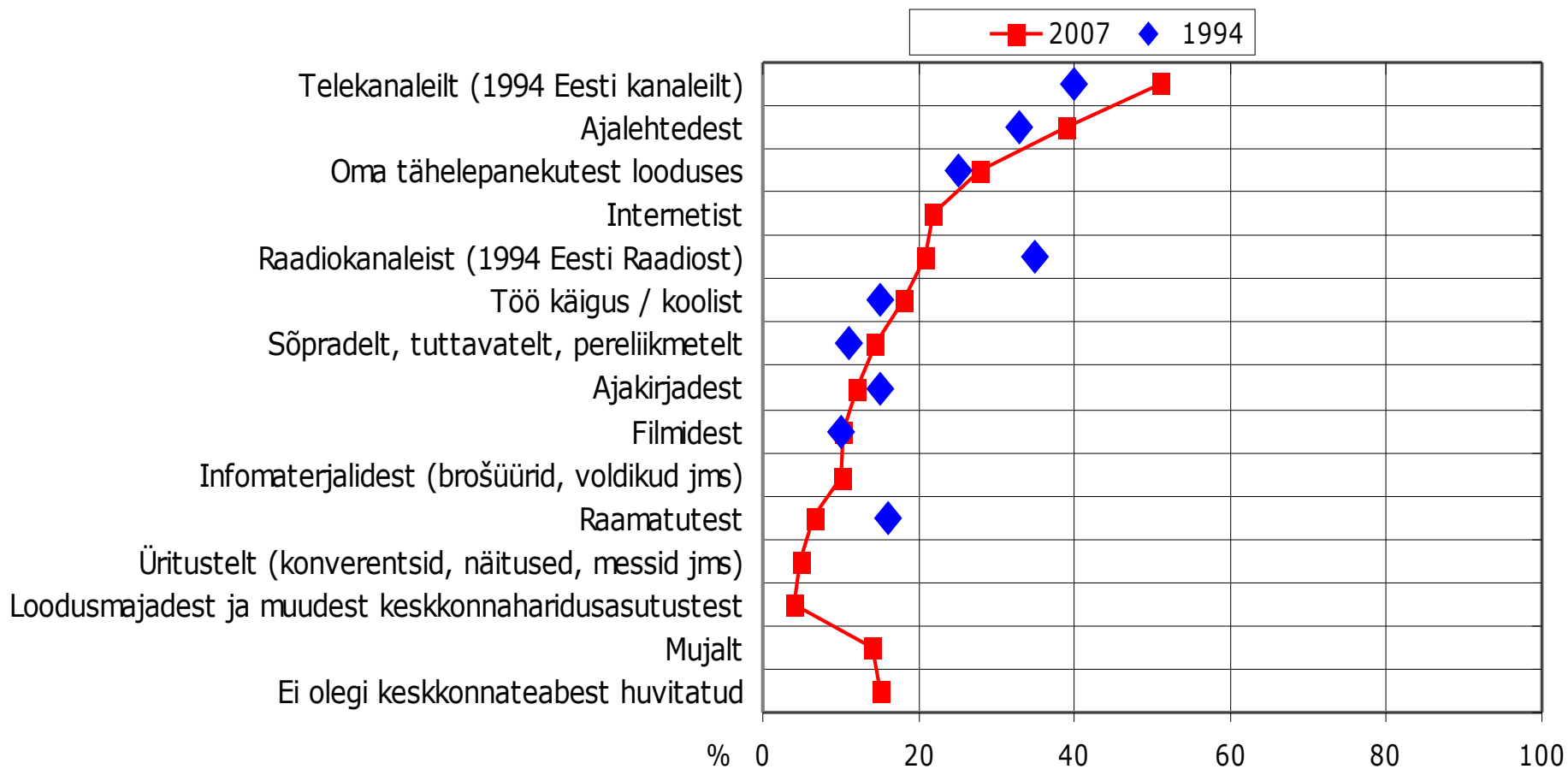
Kõik küsitletud n=1003

Kõige teadlikumad olid 2007. a. taas 40-49-aastased vastajad

35. Keskkonnaalase teabe allikad

Kõik küsitletud n=1003

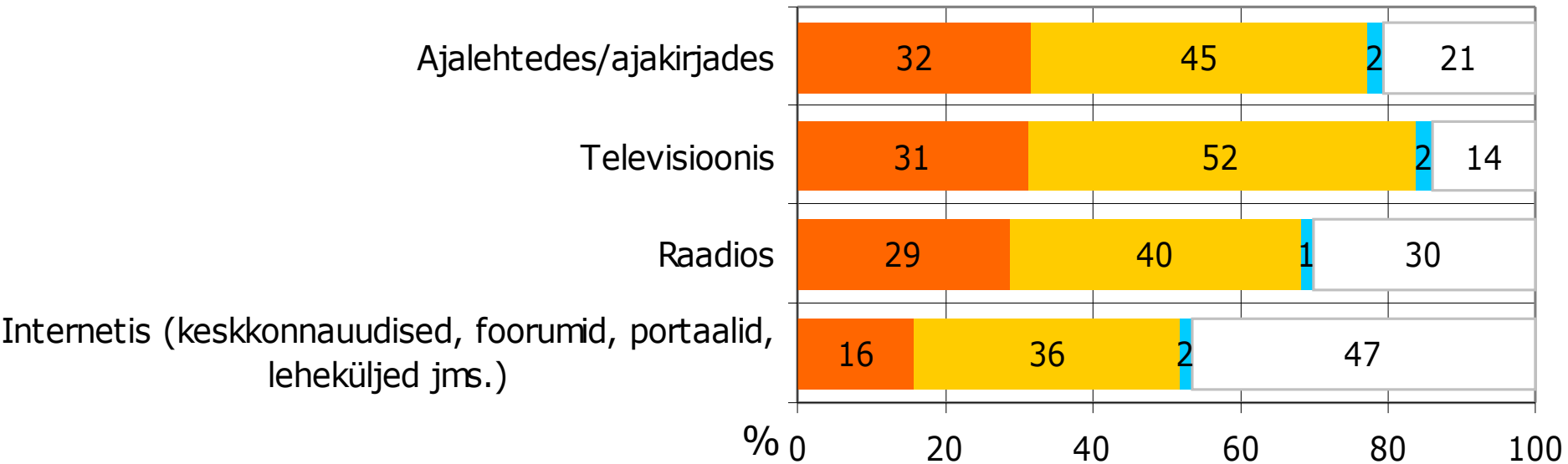
Võrreldes 1994. a. uuringuga on oluliselt langenud raadio ja raamatute osatähtsus, kasvanud televisiooni oma.

35. Keskkonnateemade käsitlemise piisavus meedias

Kõik küsitletud n=1003

■ Võiks kajastada sagedamini ■ Piisavalt sageli ■ Liiga sageli ■ Ei oska öelda

Keskmiselt 1/3 elanikkonna arvates võiks keskkonnateemasid meedias rohkem kajastada, eriti trükiajakirjanduses.

Täna tähelepanu eest!